Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XI., št. 3 („JUTRO“ št. 13 a) **Ljubljana, ponedeljek 18. januarja 1943-XXI** **Cena cent. 80**

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23 31-24.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima

Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24, 31-25, 31-26

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja mesečno L. 3.—

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Torpediranje sovražne križarke v alžirski luki

Dva velika parnika potopljena, tretji poškodovan — Uspela akcija prednjih oddelkov v Tunisu

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 16. januarja naslednje 967. vojno poročilo:

V noči na 12. decembra so napadalne enote Kr. mornarice ob vstopu v pristanišče v Alžiru napadle številne ladje. Ugotovljeno je bilo do danes, da je bila torpedirana ena križarka in trije veliki parniki, izmed katerih sta se dva z gotovostjo potopila, tretji pa je zavozil na sipino, medtem ko je bila križarka poškodovana. Ne glede na močan nasprotni odpor so skoraj vsi drzni napadalci ostali nepoškodovani.

Na fronti v Sirtiki živahno delovanje topništva. Sovražnik ni ponovil napadov prejšnjega dneva. V Tunisu je imela uspeh nagla akcija naših prednjih oddelkov proti neki utrjeni postojanki.

Med ponesrečeno sovražnikovo akcijo v južnem odseku, o kateri je bilo govora v vojnem poročilu dne 15. t. m., je nasprotnik pustil na bojišču 120 padlih.

Naši letalski oddelki so z dobrim učinkom bombardirali alžirska oporišča in naprave na Malti. Nemški lovci so v borbah uničili tri letala.

Sovražna letala so včeraj s strojnicami obstreljevala Pachino (Siracusa), pri čemer so povzročili majhne škode na poslopjih, med prebivalstvom pa je bila ena oseba ranjena. Tudi na Lampeduzo so bile ponovno vržene nekatere bombe brez posledic. Eno letalo je sestrelila protiletalska obramba na otoku. Z akcij dneva se ni vrnilo eno naše letalo.

Minister Ricci o nalogah korporacijskih ustanov

Rim, 16. jan. s. Minister Ricci je imel raport s podpredsedniki korporacij iz poljedelskega, industrijskega in trgovskega odseka. Posamezni podpredsedniki so poročali o delovanju vojih korporacij in vseh podrejenih organov. Nadalje so predložili poročila o delovnosti na upravnem področju za dovršitev posameznih načrtov. Ko so proučili glavne probleme sedanjega časa na poljedelskem in gospodarskem področju sploh, je minister Ricci ponovno poudaril potrebo, da je treba še bolj poživiti korporacijsko delo. Poudarjal je, da so danes korporacije one ustanove, ki morajo predvsem skrbeti za disciplino v vojnem gospodarstvu, kateri se morajo podrediti sedaj, ko je narod v vojni, vse druge potrebe. Ta prva faza življenja korporacijskih ustanov, je pristavil minister, je potrdila silno ekspanzivno moč načel Revolucije. Sedaj mora korporacijski sistem doseči še drugo stopnjo razvoja in sicer v tem smislu, da se bodo korporacije še bolj udeleževale državnega življenja kot delavni in trajni sestavni del zakonodaje ter gospodarske in socialne politike vlade. Minister je nato omenjal najvažnejše probleme te vrste in podčrtaval, da so korporacije glede pristojnosti, ki jih imajo po zakonu, neposredno zainteresirane pri vsem gospodarskem življenju države in da je že zaradi tega neobhodno potrebno, da se delovanje korporacijskih organov zmerom bolj sklada s poslovanjem države na upravnem področju. Prav od tega je v bistvu odvisna življenjska sila in plodnost korporacijskega dela. Na koncu je minister Ricci orisal načrte za delo v prihodnjih mesecih, ki ga bodo morale opraviti korporacije na poljedelskem, industrijskem in trgovskem področju.

Smrt italijanskega pesnika na bojišču

Rim, 16. jan. s. Na ruski fronti je padel junaške smrti pesnik Renzo Laurano. V svojem pesniškem delu je Laurano med drugim poveličeval herojske motive fašističnega življenja in je dosegel velik sloves zlasti z »Balado starega kolonista«, ki jo je objavil med afriško vojno.

Giraud svari pred prevelikim optimizmom

Naraščajoče nezadovoljstvo Francozov z ameriško pohlepnostjo

Tanger, 16. jan. s. Tisk v Francoski severni Afriki, ki je doslej posvečal izredno pozornost potovanju generala Girauda v zapadno Afriko, je moral sedaj objaviti oficielno noto, iz katere je razvidno, v kakšnih obupnih razmerah se preganjajo razni francoski prvoboritelji. Nota naglaša med drugim, da je moral general Giraud med svojim potovanjem po zapadni Afriki večkrat opozoriti častnike, visoke uradnike in naseljence, da je treba obenem z nadami v končno zmago vzeti nase tudi velike težave, ki bremenijo zavezniške narode. Na drugem kraju je moral isti Giraud, ko je govoril o položaju v Tunisu, opozoriti, da je razvoj operacij, če se razvijejo počasi, odvisen deloma od terenskih razmer in pa od previdnostnih ukrepov, ki jih smatra za potrebno. Zavezniški generalni štabi seveda ne morejo razvijati akcij v večjem razmerju s praktičnimi rezultati ne glede na žrtve ljudi in vojnih potrebščin. Zato si ni treba delati nobenih utvar, je zaključil svoja izvajanja Giraud, kajti vojaki osnih sil se borijo dobro, so dobro izvežbani, imajo dovolj orožja in povrh vsega še štiri leta izkušenj iz vojne.

Po drugem oficielnem komunikeju o propagandnem potovanju generalnega guvernerja Alžira se mora sklepati, da se razna trenja v Francoski severni Afriki polagoma razvijajo v pravo nevarnost, pred katero postajajo Američani že nervozni in zaskrbljeni. V govoru, ki ga je imel v Maschari, je generalni guverner dejal med drugim: Dokler bo trajal vojna, se bomo morali vsi odreči oni vrsti politike, ki ni velika, ker moramo prenehati da bi dajali svetu žalostno sliko ljudi, ki se prepirajo med seboj, medtem ko se drugi borijo na frontah. Do edinstva mora priti tudi na socialnem področju in zato je neobhodno potrebno da vsi skušajo popraviti krivice, ki bi lahko nastale na škodo drugih socialnih razredov, prav tako pa odložiti vsa malenkostna vprašanja, ki ne spadajo v okvir da bi se dosegli ti cilji.

Iz teh dveh oficielnih obvestil je razvidno več kakor nedvoumno, da del Francozov v Afriki ni zadovoljen s potekom vojne na afriški celini, drugi del istih Francozov pa se med seboj grize in trga za premoč in za odločitev o odgovornosti za ono anglosaško posredovanje, ki je sprva kazalo na naglo osvobodilno vojno, je pa v resnici vsaj doslej privedlo samo do tega, da se je položaj Francozov poslabšal.

Podobno je o splošnem položaju v severni Afriki odkrito govoril tudi znani pristaš De Gaullea, ki se je pred kratkim vrnil iz Tangerja in je med drugim izjavil kratko in jedrnato: Tukaj je bilo bolje prej, kadar je bilo slabše, in prav gotovo ni bilo vredno da smo zastavili svoje življenje in svojo čast za one Američane, ki so morali v Afriki potrošiti ogromne množine zlata, živeža, vojakov in orožja. Zanje življenje in tudi vojna nista nič drugega kakor kinematografska predstava s posameznimi bolj ali manj učinkovitimi dejanji. Res je, da so prinesli mnogo denarja v Afriko, toda vojne proti bojevitim, dobro oboroženim in dobro vodenim vojakom, kakor so vojaki Osi, ni mogoče dobiti z magičnim sijajem dolarja. Doslej so se Američani v Afriki strateško najbolj udejstvovali s tem, da so podkupovali z denarjem vse od kraja, ščuvali Francoze med seboj, Arabce proti Francozom in Žide proti Arabcem. Dolar je zastrupil obstoj in vest. Ni res, da se Francozi borijo za ideal svoje domovine, temveč borijo se zato, da bi si napolnili žepe z dolarji. Njim ne zadošča več vsakdanji kruh, oni bi hoteli danes pečenega piščanca, jutri prašiča in še pojutrišnjem veliko kravo. Njihov tek raste iz dneva v dan. Odkar so pretrgane zveze s Francijo, so vsi postali degaullisti, darlanisti in giraudisti, toda vse njihove želje se zbirajo samo okrog onih dolarjev, ki nadomeščajo sedaj ubogi razvrednoteni frank, ki pa je vendar prej natančno ob vsakem koncu meseca prihajal iz Vichyja. Lyautey je dejal nekoč, da je treba Arabce prijeti za trebuh. Zgodovina bo pokazala jutri in po pravici, da so bili Francozi današnjih dni prijeti za žepe. Navdušenje tolikih zakasnelih patriotov izvira samo iz nepopustljive potrebe po denarju, ki ga sedaj ni več iz Francije.

Novo nesoglasje med Američani in Francozi

Tanger, 16. jan. s. V tangerskih krogih mnogo govorijo o edinstvenem primeru. Tisk francoskega Maroka, ki je objavil vest o razgovoru med generalom Pattonom in visokim komisarjem španskega Maroka, generalom Orgazom, je popolnoma zamolčal ustna zagotovila, ki jih je baje dal med tem razgovorom general Patton, češ, da Zedinjene države nimajo nobenih napadalnih namenov proti španskemu Maroku. V tangerskih političnih krogih tolmačijo to dejstvo kot poskus francoskih oblasti, da bi zmanjšale politični pomen tega sestanka s posebnim ozirom na morebitne predsodke, ki bi jih mogel povzročiti morebitni sporazum med Španci in Američani na škodo francoskih interesov v severni Afriki.

Sabotažna dejanja v francoskem Maroku

Tetuan, 16. jan. s. Na železniški progi med Oueido in Fezom v francoskema Maroku je prišlo do hudega sabotažnega dejanja. Močna eksplozija je vrgla v zrak železniške tire baš pod vlak m, iz katerega je bilo okrog 50 žrtev, pa tudi škoda zelo velika. V zvezi s tem so francoske oblasti poverile nadzorstvo nad železniško progo Arabcem, ki stanujejo v njeni bližini in bodo sedaj sami odgovorni za vsako sabotažno dejanje na njihovih tleh. Po časopisnih vesteh je na nekaterih cestah po Alžiru prepovedan vsak promet celo podnevi.

V Španiji ponesrečeno angleško letalo

La Linea, 16. jan. s. V bližini kraja Banqueta je treščilo na tla in se razbilo ob neki utrdbici britansko dvomotorno letalo gibraltarskega oporišča, ko je bilo na vežbalnem poletu. Letalca, ki sta bila ranjena, so prenesli v bolnišnico v La Linei.

INSERIRAJTE V „JUTRU“!

SRDITI BOJI NA VZHODNI FRONTI

Uničenih je bilo zopet 133 sovjetskih tankov in 41 letal — Bombardiranje prometnih zvez v sovražnikovem zaledju

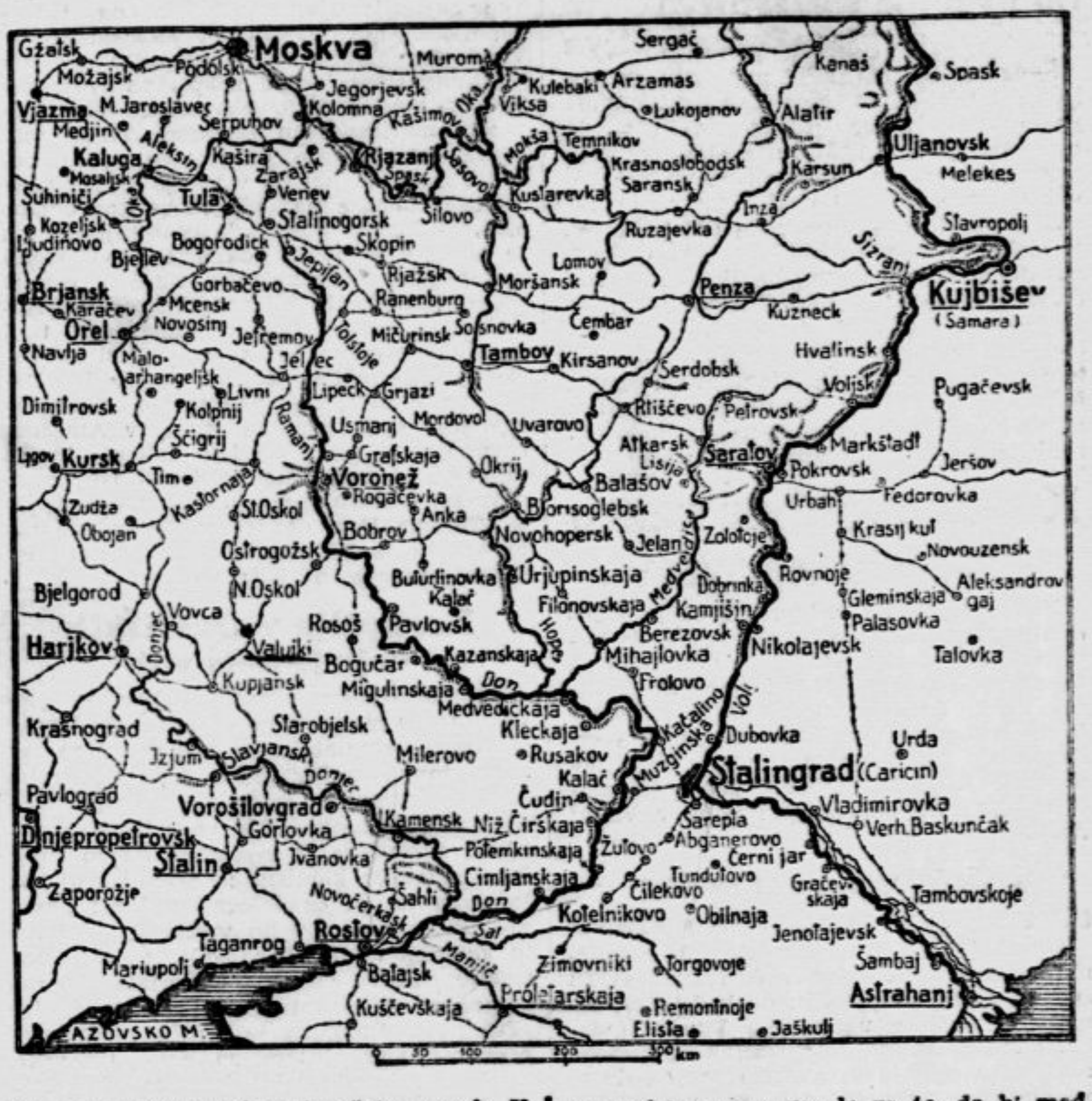

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. jan. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na jugovzhodu fronte so nemške čete tudi včeraj zavrnile močne sovražnikove napade, deloma v gibljivi obrambi, in prizadele sovražniku v hudih in tudi v ostrem mrazu izvedenih borbah težke izgube. V dneh 15. in 16. januarja je bilo sestreljenih 60 sovjetskih oklopnih voz. Močni letalski oddelki so ščitili obrambno fronto in podpirali lastne protisunke.

Na področju pri Stalingradu so bile naše čete še nadalje v težkih obrambnih borbah proti ponovnim napadom v množicah, ki pa so se zopet vsi izjalovili ob nezlomljivi volji in hrabrosti braniteljev.

V srednjem odseku fronte uspešno delovanje izvidniških in napadalnih oddelkov.

Posadka trdnjave v Velikih Lukah se je po izdanem povelju prebila k bojni skupini, ki se je borila za njeno razbremenitev, in je pri tem v pehotnih protinapadih uničila 47 oklopnih voz.

Oddelki bojnih letal so bombardirali podnevi in ponoči med gornjo Volgo in Lovatom sovjetski dovozni promet. Lovska letala so v spopadih sestrelila 41 sovražnih letal.

Posamezni napadi sovražnika južnovzhodno od Ilmenskega jezera so bili zavrnjeni.

Pri ponovitvi napadov južno od Ladoškega jezera je utrpel sovražnik velike krvave izgube. Uničenih je bilo 26 oklopnih voz.

Angleški bombniki so prileteli v večernih urah nad nemško državno ozemlje. Razen breznačrtnih vznemirjevalnih napadov na nekatere kraje je vrgel sovražnik tudi na področje Velikega Berlina rušilne in zažigalne bombe. Prebivalstvo je imelo izgube. V stanovanjskih okrajih, pa tudi na javnih poslopjih in bolnišnicah je bila povzročena škoda, pretežno zaradi požarov. Dve letali sta bili sestreljeni.

V bojih med Kavkazom in Donom se je posebno odlikovala 16. motorizirana pehotna divizija.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 16. jan. s. Madžarski glavni štab je objavil naslednje poročilo:

Pretekli teden je sovražnik z uporabo ogromnih sil in podporo oklopnih vozil podvzel napade proti madžarskemu odseku. Zaradi žilavega odpora madžarskih čet, ki so jih podpirale tudi nemške, boljševiki niso mogli doseči več kakor samo krajevne uspehe. Madžarske čete so se junaško upirale in so v naglih protisunkih ponekod obkolile one dele sovražnika, ki so vdrli v madžarske črte. Poleg zavrnitve sovjetske ofenzive na nekaterih točkah tega odseka so madžarski oddelki zmagovito zaključili svoje ofenzivne akcije ter povzročili sovražniku hude izgube. Številne utrjene sovjetske točke so bile uničene, čete pa so zaplenile mnogo orožja in municije.

V izpopolnitev danes objavljenega uradnega obvestila madžarskega glavnega štaba objavljajo pooblaščeni vojaški krogi še naslednje podrobne podatke:

Sovražnik je s sodelovanjem močnih oklopnih sil napadel na dveh točkah v odseku, ki ga držijo Madžari. Najhujši napad je bil 12. januarja zjutraj. Napad so sovjetske čete pripravile z živahnim topniškim ognjem, potem pa so se začeli valiti valovi pehote in oklopnih voz v skupni moči nekaj divizij proti madžarskim črtam. Protitankovski topovi zaradi goste megle in zato onemogočenega pregleda niso mogli nastopiti prej, kakor šele na nekaj metrov oddaljenosti od sovražnih oklopnih voz. Ne glede na to je bilo mnogo teh sovjetskih vozil uničenih. Razen tega je sovražnik utrpel silne izgube ljudi in orožja.

V dnevnem povelju je bilo v zvezi s temi uspešnimi akcijami omenjenih več madžarskih edinic, ki so se v neustrašenih borbah uprle sovražniku in mu preprečile, da bi bil mogel izkoristiti svoj začetni uspeh. V zvezi s tem je posebej omenjen junaški duh onih madžarskih oddelkov, ki so se kljub silnemu sovražnemu pritisku in obkolitvi od vseh strani borili dalje in tako omogočili protinapad, iz katerega se je pozneje razvila obkolitev večjih sovražnih sil in tudi osvoboditev madžarskih oddelkov, ki so bili obkoljeni. Sovjetska ofenziva, ki je dosegla samo krajevne pridobitve, je začela v zadnjih 24 urah popuščati na udarnosti. Druga informacija s fronte, ki jo je prejel »Pesti Hirlap«, pravi, da so bile sovjetske čete ki so prodrle v madžarski odsek, zadržane in obkoljene ter nato v silnem protinapadu do zadnjega uničene.

S finskega bojišča

Helsinki, 16. jan. s. Finsko vojno poročilo ugotavlja:

V zadnjih 24 urah je bila bojna delavnost na fronti na Karelski ožini z obeh strani občutno živahnejša kakor običajno. Sovražnik, ki je s številnimi četami ter s podporo topništva in metalcev bomb napadel na nekaterih krajih, je bil povsod zadržan pred finskimi žičnimi ovirami, kjer je imel krvave izgube, tem bolj, ker sta finsko topništvo in pehota združila svoj ogenj in uničevala množice napadalcev. V južnem odseku fronte na ožini pri Aunusu so bili zavrnjeni sovjetski napadi na treh različnih točkah. Na fronti v vzhodni Kareliji obojestransko delovanje patrol.

Junaška smrt španskega oficirja na vzhodu

Madrid, 16. jan. s. Na vzhodni fronti je padel stotnik Martin Pintado, eden izmed junakov, ki so preživeli obrambo Alkazarja, v kateri je sodeloval kot 17 leten mladenič. Stotnik Pintado, ki si je med državljansko vojno zaslužil štiri vojne križce in tri kolajne za hrabrost, je bil eden izmed prvih prostovoljcev »Modre divizije«.

Žalostna usoda v Rusijo deportiranih Poljakov

Curih, 16. jan. s. »Neue Zürcher Zeitung« objavlja iz poučenega, po vsem videzu poljskega vira pismo o usodi Poljakov, ki so jih deportirali v Sovjetsko Rusijo. Iz pisma je razvidno, da je od 1.8 milijona ljudi, ki so jih boljševiki deportirali po svojem prihodu na Poljsko v septembru l. 1939, izginilo brez sledu nič manj nego 1.4 milijona. Kakor doznavajo, piše »Neue Zürcher Zeitung«, ima general Sikorski, načelnik nominalne poljske vlade v Londonu, namen, da odpotuje v bližnjem času v Moskvo. Namen tega potovanja je ta, da bi se pojasnilo in dokončno uredilo kočljivo in vznemirjajoče vprašanje deportiranih Poljakov in da bi se razgovoril o možnosti njihove osvoboditve.

Predzgodovina tega vprašanja je naslednja: Po razdelitve Poljske med Nemčijo in Sovjetsko zvezo v jeseni l. 1939 so Rusi na ozemlju, ki so ga zasedli, aretirali veliko število prebivalcev in jih deportirali v severne gubernije evropske Rusije, v Sibirijo in v Turkestan. Teh deportirancev je bilo 1.8 milijona, vštevši ženske in otroke, ki so spremljali može in očete. Večina deportirancev je bila iz intelektualnih krogov, iz meščanstva, obrtnikov in uradnikov. Po izbruhu vojne med Nemčijo in Sovjetsko zvezo in potem ko je ta postala zaveznica Velike Britanije, je general Sikorsky prvič odpotoval v Moskvo ter zahteval v imenu poljske nominalne vlade, ki je medtem prav tako postala zaveznica Rusije, naj bi se deportirani Poljaki osvobodili. V tej zadevi se je sklenil dogovor, s katerim se je moskovska vlada zavezala, da bo osvobodila vse deportirane Poljake in jim omogočila odpotovanje iz Rusije. Sestavila se je poljsko-sovjetska komisija z nalogo, da izsledi te deportirance, toda navzlic vsem naporom je tej komisiji do konca l. 1942 uspelo izslediti samo 320.000 deportirancev. Izmed teh so 60.000 proglasili za sposobne in jih uvrstili v poljsko vojsko, ki nastopa v sestavu britanskih oboroženih sil na Bližnjem in Srednjem vzhodu. Drugim 260.000 deportiranim Poljakom, ki so jih našli, so dovolili izselitev v severno in južno Ameriko. Kar se tiče ostalega 1.48 milijona deportirancev, jih mešana komisija ni mogla izslediti. Na ponovna vprašanja poljske nominalne vlade v Londonu je sovjetska vlada odgovarjala, da nima nobenih vesti o teh deportirancih in o njihovem bivališču. V poljskih krogih se boje, da je večina deportirancev pomrla zavoljo gladu in mraza, epidemij in vsakovrstnega pomanjkanja, ter zahtevajo, naj se z natančno preiskavo vsaj ugotovi usoda teh nesrečnikov. General Sikorsky je sedaj izjavil, da bo poskusil tokrat v Moskvi prepričati sovjetsko vlado o nujni potrebi, da se poiščejo in osvobodijo še živeči poljski deportiranci, preden se uresniči kakšna ureditev poljsko-ruskih odnošajev. Na videz navdaja generala Sikorskega živa skrb za usodo njegovih rojakov, v resnici pa mu gre le za to, da bi med njimi našel elemente, s katerimi bi stvoril nove edinice, ki naj bi pa šle Anglosasom v pomoč. To potovanje Sikorskega v Moskvo, ki ga hoče London in ki si ga Kremelj seveda le malo želi, ne bo na koncu dokazalo nič drugega nego nečloveške metode, ki jih uporabljajo v Sovjetski zvezi proti nesrečnemu prebivalstvu na ozemlju, ki ga zasedejo.

Neuspeh angleške politike utvar

Berlin, 16. jan. s. Angleška propaganda, piše »Westdeutscher Beobachter«, se stalno prizadeva, da bi nadomestila pomanjkanje vsakršnega vojaškega uspeha s politiko utvar. Pozimi l. 1939./40 je trobila v svet, da bodo Angleži napravili sprehod do Berlina in korakali še dalje do Dunaja skozi jugovzhodna vrata Evrope. Čeprav se je ta sprehod žalostno končal v peklu pri Dunkerqueu in je bila balkanska pustolovščina zaključena pri Termopilah in na Kreti, je vendarle Churchill v svojem govoru, ki ga je imel pred sedanjo zimo, predvsem na naslov Italije, zopet uvedel sistem politike utvar. Mislil je, da je našel šibko točko v velikem pasu utrdb, ki obdaja Evropo, in je združil letalske napade na Italijo s kampanjo obrekovanja glede notranjega odpora Italije in glede borbene vrednosti italijanskih čet, posebno onih, ki se borijo v severni Afriki. Kakšno je mnenje angleških vojakov na afriški fronti o nasprotnikih, kaže zelo zgovorno naslednja vest iz tedenskega lista 8. armade pod naslovom »Konec utvar«. List predvsem naglaša nezlomljiv odpor italijanskih edinic, ki so se bile na desnem krilu fronte pri El Alameinu, in hvali junaško vedenje divizije »Folgore«, ki se je po disciplini in borbenosti pokazala popolnoma enakovredna z nemškimi lovci, ki so bili v istem odseku. Prav gotovo je, zaključuje list, da pesek afriške puščave ni tako ugoden za lahke iluzije kakor megla nad Temzo, ki obdaja poslopje angleške propagandne službe.

Resno ogražanje sovražne plovbe

Lizbona, 16. jan. s. »News Chronicle« komentira uradno objavo mornariškega poveljstva o bitki, ki je trajala štiri dni in štiri noči med spremljevalnimi ladjami nekega zavezniškega konvoja in osnimi podmornicami na Atlantiku, tako-le: To je zgodba, ki vsebuje resno svarilo. Borba, ki je trajala tako dolgo, kaže predvsem, da so naše ladje in naši konvoji počasni, sovražne podmornice pa zelo hitre. Podmorniška kampanja je za nas smrtonosna grožnja. »Daily Mail« ugotavlja, da »nevarnost narašča« in da je »izid zadnje pomorske bitke vse prej kakor tolažilen«. Tudi »Daily Express« ni zadovoljen z izidom tega pomorskega srečanja in smatra, da je samo nov dokaz, da postaja sovražnik zmerom močnejši in odločnejši v pomorski vojni.

Švedske izgube na morju

Stockholm, 16. jan. s. Švedska vlada je prejela iz zanesljivega ameriškega vira podatke, po katerih je bilo od začetka vojne potopljenih 130 švedskih ladij, ki so jih imeli Američani ali Angleži v najemu in so prevažale tovor v zavezniških konvojih. Pri potopitvi teh ladij je izgubilo življenje 700 švedskih mornarjev. Te izgube predstavljajo poldrug milijon ton ladjevja.

Naročite se na romane Dobre knjige!

Potrdilo trojnega pakta

Japonski tisk o vrnitvi italijanskih koncesij nacionalni Kitajski

Tokio, 16. jan. s. »Tokio Šimbun« naglaša velik pomen velikodušnosti Italije nasproti Kitajski, ki je vrnila njene koncesije. List poudarja, da sta Italija in Japonska s tem, da sta se odrekli svojim pravicam na Kitajskem, samo še bolj utrdile vezi, ki vežejo države trojnega pakta z onimi, ki so se priključile temu paktu in podčrtava, da ni mogoče primerjati dobre volje, ki jo je pokazala Italija v tem primeru s kretnjo, ki so jo napravili Angleži in Američani nasproti čunkinški vladi. Izvajanja se zaključujejo z ugotovitvijo, da odslej ne more nihče dvomiti o pravih namerah narodov trojnega pakta. »Asahi Šimbun« piše v zvezi z isto zadevo, da se sedaj Kitajska vrača k obnovi svoje nedotakljivosti na svojem celotnem ozemlju.

Do popolne odstranitve anglosaškega vpliva

Šanghaj, 16. jan. s. V odgovoru na obljube angleške in ameriške propagande glede konca vojne in pogojev, ki bi jih radi Anglosasi naložili narodom trojnega pakta, je zastopnik japonskega poslaništva v Nankingu naglasil med drugim, da narodi trojnega pakta ne bodo odložili orožja, dokler ne bodo izključili vsake možnosti, da bi lahko Zedinjene države še nadalje ogražale ves svet. O razpadu angleškega imperija, glede katerega so Američani bolj kakor ne prepričani, da bodo potem sledili Angliji po njeni sedanji poti, smatrajo tudi tukaj, da ni izključen, kar pa niti od daleč ne pomeni, da bodo zaradi tega morda zmagali Američani.

Kuomintang za zvezo azijskih narodov

Nanking, 16. jan. s. Izvršilni odbor Kuomintanga je soglasno sprejel sklep, da bodo vsi napori prebivalstva uporabljeni za uresničenje zveze 1000 milijonov prebivalcev Velike Azije in za dosego vojnih smotrov, ki bodo dovedli do skupne zmage. Resolucija pravi, da je vrhovna odločitev narodne Kitajske, iztrebiti za vselej zločesti angleško-amerikanski vpliv v Veliki Aziji.

Sodelovanje gospodarstvenikov z nankinško vlado

Šanghaj, 16. jan. s. Predstavniki finančnih in bančnih krogov v Šanghaju so na svojem sestanku odločili, da bodo popolnoma sodelovali z nacionalno kitajsko vlado. Podobne sklepe so sprejeli tudi zastopniki industrije, ki so obenem prosili, da bi v glavnem prevzeli dela za vojno. Vsi trgovski krogi se v polni meri zavedajo koristi in daljnosežnosti zadnjih vladnih ukrepov in poudarjajo svoje trdno namero, da bodo z vedno večjimi napori delali za skupno stvar.

Manifestacija japonsko-kitajskega sodelovanja

Tokio, 16. jan. s. Na velikem zborovanju v Tokiju je 12.000 Kitajcev z odobravanjem sprejelo vojno napoved nacionalne Kitajske Angliji in Zedinjenim državam. Po zborovanju je korakal velik sprevod po prestolniških ulicah ter navdušeno vzklikal Kitajski, Japonski in silam Osi.

Tudi Kitajcem v Čungkingu se odpirajo oči

Šanghaj, 16. jan. s. Medtem ko je Čangkajšek v govoru, ki ga je imel v sredo po radiu, pozdravil angleško-ameriško odpoved eksteritorialnim pravicam na Kitajskem kot »novo razdobje v kitajski zgodovini«, je najvplivnejši čungkinški dnevnik »Takung Pao« izrazil nasprotno svoje nezadovoljstvo zavoljo navidezne velikodušnosti Američanov in Angležev. Ti dve sili, pravi list, vračata Čungkingu nekaj, česar nimata in kar je v rokah nangkinške vlade. Japonska pa se je nasprotno dejansko odpovedala posesti in pravicam, ki jih je imela v resnici v rokah. Po sporazumu z Japonsko bo nankinška vlada v resnici lahko gospodarila v bivših koncesijah. Razen tega so se Japonci odpovedali tudi stvarnim prednostim, ki so jih uživali doslej na Kitajskem. Končno poziva list Zedinjene države, naj odpravijo nevredno ravnanje s Kitajci, ki živijo v Ameriki, ravnanje, ki ga potrjujejo zakoni. Ukrep te vrste bi Čungking pozdravil bolj nego navadno žrtev na papirju, kakor opredeljuje »Takung Pao« dozdevno odpoved s strani Anglije in Zedinjenih držav eksteritorialnim pravicam na Kitajskem.

Korupcija v ameriških vojnih dobavah

Šanghaj, 16. jan. s. Iz Čunkinga poročajo, da je treba nedavno obsodbo Linshi Liana upravnega ravnatelja za vse prevozne zadeve, tolmačiti kot zgled, kako je treba pobijati korupcijo, ki so jo že dolgo uganjali tamkaj ameriški in angleški strokovnjaki. Preiskava je pokazala, da so znali člani ameriške komisije izkoristiti svoj položaj za to, da so določali važnost posameznih transportov po vrednosti »dobav« in so tako često oškodovali resnično potrebne dobave vojnega materiala. Sporazumno z vojaškimi strokovnjaki med izpraznitvijo Ranguna je Linshi Lian dajal prednost transportom za neko trgovsko družbo, za kar je dobil skromno odškodnino v višini 30 milijonov dolarjev. To je samo en primer, ki lahko služi kot merilo, kakšne ogromne denarje so pri teh poslih zaslužili Američani.

Veliki japonski letalski uspehi

1058 sovražnikovih letal uničenih

Tokio, 16. jan. s. V dobro poučenih krogih poudarjajo, da so japonske letalske sile od avgusta lanskega leta do 10. januarja sestrelile ali uničile na tleh skupno 1058 sovražnih letal. Japonske izgube so v istem času znašale 218 letal.

Tokio, 16. jan. s. Japonski glavni stan objavlja, da je japonsko letalstvo med 5. in 11. januarjem sestrelilo ali uničilo na tleh na Salomonskih otokih 21 letal. Japonci so izgubili tri letala. Tudi nad Novo Gvinejo so japonski letaci sestrelili ali razdejali mnoge sovražne aparate. Japonci so izgubili tri letala, izmed katerih pa so se nekatera z viška vrgla na sovražne cilje.

Tokio, 16. jan. s. Glede uspehov, ki so jih imele japonske letalske sile na področju Salomonskih otokov in Nove Gvineje v času od 5. do 11. januarja, izjavljajo v pristojnih krogih, da opravljajo letalske sile mornarice in vojske vsak dan uničevalne napade proti severnoameriškim letalskim silam. Tako so 5. januarja letalske edinice japonske mornarice napadle oddelek velikih sovražnih bombnikov, ki so jih na področju Salomonskega otočja spremljali lovci tipa »Grunman«. V letalskih dvobojih, ki so sledili, so Japonci sestrelili 7 sovražnih letal. V borbi so izgubili samo 2 letali. Medtem ko od 6. do 10. januarja ni bilo letalskih spopadov, so druge letalske enote japonske mornarice 11. januarja napadle velik oddelek sovražnih letal, v katerem je bilo 12 težkih bombnikov in 24 lovcev tipa »Grunman«. S pogumom in veliko spretnostjo so planili japonski lovci na sovražni oddelek ter so drugega za drugim sestrelili vseh 14 »Grunmanov«, medtem ko so ostanki sovražne formacije pobegnili. V letalskih dvobojih so Japonci ob tej priliki izgubili samo eno letalo. Na Novi Gvineji so se letalski spopadi ponavljali vsak dan od 6. do 10. januarja in so Japonci v spopadih sestrelili 12 sovražnih letal težkega tipa ter 9 lažjih letal. V teh borbah so Japonci izgubili 6 letal. V pristojnih krogih poudarjajo, da se to intenzivno japonsko letalsko delovanje, ki naj bi pregnalo sovražnika z južnega Pacifika, nadaljuje.

Zveza Bolgarije s Sredozemljem

Sofija, 16. jan. s. Z naslovom »Od adrijanskega do Črnega morja« piše list »Slovo«, da gre vsa zasluga, da bo zgrajena cesta, ki bo vezala obalo Adrijanskega morja z Bolgarijo, edino in samo italijanski vladi, ki je s tem dala novo pobudo za evropsko gospodarsko sodelovanje. Italijansko-bolgarski odnosi so stalno v zadovoljivem razvoju in kadar bodo, pristavlja list, pomorske poti popolnoma svobodne, se bodo razvili še v večjo korist. Zveza s Sredozemljem bo otvorila Bolgariji mnogo možnosti za gospodarsko udejstvovanje. Za sedaj bo to omogočila tudi zgraditev nove ceste, za katero je dala pobudo Italija in s tem poskrbela posredno za koristi tudi ostalih balkanskih držav.

Skrivnosten umor v Gibraltarju

Algeciras, 16. jan. s. Iz Gibraltarja poročajo, da so našli v skrivnostnih okoliščinah ravnatelja tamkajšnje pošte Enriquea Pessopa umorjenega v uradu. Umorjenec je imel rano od krogle na glavi, poleg trupla pa so našli pištolo, ki je pa po prvih ugotovitvah žrtev ni bila uporabila. Pessop je prišel v Gibraltar l. 1939. in je bil ravnatelj krajevne pošte. Njegova skrivnostna smrt je v mestu napravila velik vtis.

Žrtve angleških napadov na Rangun

Rangun, 16. jan. s. Po poznejših ugotovitvah je bilo pri zadnjih angleških letalskih napadih na okolico Ranguna ubitih in ranjenih nad 1000 ljudi. Neka mošeja je bila zadeta v polno in se je povsem porušila. Sovražni letalci so potem s strojnico obstreljevali civilno prebivalstvo okrog mošeje, pri čemer je padlo posebno mnogo otrok. Tukaj naglašajo, da je bil ta napad na naseljene kraje izvršen namenoma, ker Angleži zelo dobro poznajo to mesto.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Ponedeljek, 18. januarja: Zaprto.

Sreda, 20. januarja ob 17.30: **Veliki mož.** Krstna predstava. Premierski abonma.
Četrtek, 21. januarja ob 17.30: **Oče.** Red Četrtek.

Drama pripravlja krstno predstavo izvirne igre, ki jo je napisala dr. Ljuba Prennerjeva. Delo ima naslov: »Veliki mož«. Komedija iz našega sodobnega življenja se godi v Ljubljani, v književniških krogih. Igra je satira, v kateri nastopajo: Praznik-Cesar, Praznikova-Starčeva, Nada-Rasbergerjeva, Zorin-Brezigar, Kresnik, brezposeln profesor in pisatelj-Nakrst, Vrhunec »veliki mož«-Vl. Skrbinšek, Votlina, kritik-Peček, Močerad-Košuta, Pivnik-P. Kovič Volk, urednik-Lipah, Lisjak urednik-J. Kovič, Modrijan-Raztresen, Skaza, igralec-Bratina, Grajšek, sin industrijalca-Blaž. Mogočnik, sin finančnika-Drenovec, Milka, sobarica - Sancinova, Komisar - Gorinšek. Režiser: M. Skrbinšek.

OPERA

Ponedeljek, 18. januarja: Zaprto.
Torek, 19. januarja ob 17.: **Beg iz seraja.** Red A.
Sreda, 20. januarja ob 17.: **La Boheme.** Red Sreda.
Četrtek, 21. januarja ob 17.: **Thais. Izven.** Cene od 24 lir navzdol.
Petek, 22. januarja: Zaprto.
Sobota, 23. januarja ob 17.: **Beg iz seraja.** Izven. Cene od 24 lir navzdol.
Nedelja, 24. januarja ob 16.: **Traviata. 100.** predstava. Izven. Cene od 24 lir navzdol.

100. predstava Verdijeve »Traviate«. Prihodnjo nedeljo 24. t. m. bo izvajana ta popularna opera 100 v povojnem času, odkar je bilo naše gledališče na novo otvorjeno. Visoko število repriz, ki jih je delo doseglo, priča o njegovi priljubljenosti. V nedeljski predstavi bodo peli glavne partije: Vidalijeva, Čuden in Janko. Dirigent D. Žebre, režija in scena: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf: inž. P. Golovin.

SPORT

Službene objave

iz urada CONI-a

Ljubljana, 16. januarja

OBJAVA ŠT. 3.

VAŽNO OBVESTILO. Predsedniki športnih društev Ilirije, Sportnega kluba Ljubljane, Žabjaka, Marsa, Planine, Hermesa, nogometnega kluba Ljubljane, Kajak kluba, Viča, Mladike in Dopolavora iz Tobačne tovarne se vabijo, naj od časa do časa sporočijo CONIU imena atletov, ki so bila zabeležena v svoječasnem seznamu za CONI-jev urad, in sicer zaradi tega, da bo laže opravljati kontrolo in nadaljevati zadevno delo. Enako mora storiti tudi predsednik Smučarske zveze. Predsednik SK Korotana ni predložil zahtevanega seznama in se zato vabi, naj to nadoknadi do najkasneje 20. t. m., ker sicer pozneje njegovi podatki ne bodo več upoštevani.

Tako, pravijo, je v Ameriki

Rekorde in sportne uspehe z one strani Oceana je treba sprejemati z veliko previdnostjo

Pred nekaj dnevi smo tudi mi kratko zabeležili, da je mednarodna atletska federacija v Stockholmu priznala 38 novih svetovnih rekordov, med katerimi je bilo največ švedskih, približno ena četrtina med njimi pa je pripadala tudi raznim znanim in bolj še neznanim ameriškim atletom. Med njimi je omenjeno ime nekega Davisa, ki je pretekel 100 m v času 10.2 in nekega Klemmerja, ki je potreboval za progo 400 m 46 sekund. Zanimalo bo dalje, da imajo Američani tudi nekega Stearsa, ki je preskočil v višino znamko 2.11 m, njihov znani skakalec Warmerdam pa se je v skoku ob palici povzpel do bajne rekordne znamke 4.72 m. Toliko je o slovitih ameriških rekordih, o katerih slišimo sicer vse bolj pogosto kakor bi bilo v skladu s tem novim seznamom svetovnih rekorderjev, sledov v zadnji objavi iz Stockholma.

Na drugem mestu pa smo zasledili v sportnih rubrikah cele kopice odličnih sportnih znamk, ki so jih — ali tudi ne — postavljali razni ameriški zvezdniki na tekališču v teku minule sezone. Vsa ta imena pa se dejansko nikjer ne krijejo z onimi redkimi, ki so razvidna iz prej omenjenega oficielnega seznama, vendar bi hoteli na tem mestu objaviti vsaj ona, ki so v vsaki disciplini na prvem mestu, tako da bodo imeli čitatelji vsaj nekaj pojmov, kako lahko je onstran Oceana doseči izide, o katerih potem — če hoče in verjame — govori ves svet.

V tekih je dvakrat na prvem mestu zapisan prej omenjeni Davis, in sicer na progi 100 y s časom 9.4 in na 220 y z 20.4. Nadalje so bili med tekači najboljši naslednji: na 440 y Bourland s 46.7, na 880 y Lyda z 1:50.8, na eno miljo Ginn s 4:11.1, na 120 y z zaprekami Hiad s 13.9 in na 400 m z zaprekami Smith z 52 sekundami. Dalje je kroglo metal najbolje Blozis s 16.89 in disk prav tako on do znamke 52.98, medtem ko je bil v kopju najmočnejši Biles s 66.76 in kladivu Cruixbank z 52.94. Ob palici je Warmerdam lani še izboljšal že prej neverjetno znamko od 4.72 na 4.769 m, medtem ko je bil v višino najvidnejši Watkins z 2.032 m in v daljino Steele s 7.81 m.

Italijanski listi, ki tudi objavljajo te podatke in še dolgo vrsto podrobnejših, ki jih mi ne bomo ponatisnili, jim pristavljajo nekaj vrstic komentarja, ki ugotavlja na kratko naslednje:

Iz objavljenih izidov se vidi predvsem, da je Amerika v zadnjem času kljub vsem svečanim obljubam, da bo v interesu skupnosti in enotnosti čimprej tudi sama uvedla metrske mere na vsej črti, ostala pri svojih yardih in tako pokazala, da nima nobene volje, da bi vzdrževala prave stike z evropskim sportom.

Bolj stvarna je druga ugotovitev, da v vseh teh seznamih ni nikjer imena nekega Mc. Kenzia, ki je baje prav pred kratkim dosegel nov svetovni rekord v kopju z znamko 80.22 m in tako postavil v senco vse dosedaj slavne metalce kopja iz Finske. Tega imena sploh ne vsebuje noben vir o ameriški atletiki iz lanske sezone, kar pomeni z drugimi besedami, da so lani vsi ameriški metalci kopja prišli komaj do daljav okrog 65 m in je torej reklama z Mc. Kenziem samo doprinos več k potrebni previdnosti, s katero je treba sprejemati vse vesti o sijajnih sportnih podvigih iz zvezdnate republike.

Spet megla in mraz

Ljubljana, 17. januarja

Nastopil je nov mraz. V soboto je že kazalo, da se bo vreme omečilo in da bo zavladal jug. Posijalo je sonce, sneg je pomalem kopnel, curljalo je s streh. V noči na nedeljo pa je iznova nastopil mraz. Nedeljsko jutro je bilo močno megleno, kar nam obeta jasno vreme. Živo srebro je ponoči padlo na —8° C. izven Ljubljane pa še nižje. Okna so bila spet polna ledenih rož, strehe pa ledenih sveč. Današnjo nedeljo je godoval sv. Anton, znameniti zaščitnik pujsov. O njem pravi kmetski rek: »Če sv. Anton z dežjem prihaja, se dobro potem zemlja napaja.« — Letos se bo zemlja napojila z debelim snegom in tako nam je Anton lahko prinesel hladno in suho vreme.

Objave

Opozarjamo na nocojšnji klavirski koncert v veliki filharmonični dvorani. Nastopil bo prvič v našem mestu slavni pianist Gino Gorini, ki uživa vsepovsod sloves enega prvih pianistov sedanje dobe. Spored Gorinijevega klavirskega koncerta je naslednji: 1. Scarlatti: Tri sonate; 2. Bach-Busoni: Preludij in fuga v Es-duru; 3 Brahms: Balada v h-molu; 4. Debussy Odsevi v vodi in Golliwogov ples; 5. Gorini: Sonata; 6. Casella: Dva ričerkara na ime Bach; 7. Chopin: Fantazija op. 49. To je spored znamenitega klavirskega koncerta, ki bo nocoj v naši sredini. K posetu vabimo. Začetek bo točno ob pol 7. uri. Predprodaja v Knjigarni Glasbene Matice.

Med plavalci po svetu

Imenitna imena iz sportnih kopališč

Iz pregleda najboljših mojstrov v plavanju je danes na vrsti nova disciplina, in sicer dolga proga na 1500 m prosto, v kateri gospodarijo slej ko prej mali, toda žilavi Japonci. Evo, nekaj kratkih podatkov o najboljših med mnogimi zelo dobrimi:

1500 m prosto za moške

1500 m je tretja olimpijska proga prostega sloga. Razen kratke 100 m in srednje 400 m je v olimpijskem sporedu dolga proga in za miljo (1609 m) sploh najdaljša proga v seznamu svetovnih rekordov. Kako dolga je v resnici, kaže najbolj nazorno 30 dolžin ilirijanskega bazena; vsekakor huda reč, vendar ne tako naporna kakor je videti na prvi pogled. Za tekmovalce, ki redno in pravilno trenirajo, ne skriva nobene težave (Na olimpiadi 1932 sta zasedla prvi dve mesti dva 15 letna dečka!) Dolgoprogaš mora imeti predvsem lahek sproščen slog, da se prehitro ne utrudi. Večkrat pa v borbi potrebuje oster sprint: v tem pogledu je zanimivo, kako je treniral slavni japonski strokovnjak Macusava svoje gojence na berlinski olimpiadi. Najprej je poslal dolgoprogaše na 1500 m in sprinterji so morali z njim, potem pa sprinterje na 100 m z vso brzino in sedaj so se jim pridružili dolgoprogaši. Tako so si pridobili tudi sprinterji vzdržljivost, dolgoprogaši pa brzino. — Tip »maratonskega plavalca« je manjši, a zelo široko razvit. Taki so zlasti japonski 1500 metraši (Amano, Kitamura, Negami, Terada itd.). So pa tudi izjeme: Arne Borg n. pr. je bil visok in suh, skoraj koščen. — Svetovni rekord na 1500 m se je razvijal takole: prvič so ga uradno zabeležili leta 1908 na olimpiadi v Londonu, kjer je Anglež Taylor (zmagovalec tudi na 400 m) preplaval progo v času 22:48.4. Rekord je »padel« po štirih letih na naslednji olimpiadi v Stockholmu. Takrat je zmagal Kanadčan Hodgson, ki je potreboval točno 22 minut. Ta okrogla znamka je veljala celih 12 let. L. 1924. jo je znižal slavni Šved Arne Borg (21:11.4). Toda ta rekord je bil izbrisan še isto leto — spet na olimpiadi (Pariz) z zmago Avstralca Charltona (20:06.6). Po dveh letih si ga je spet osvojil Borg. Isti človek ga je l. 1927 v Bologni zboljšal skoraj za celo minuto s slovitim časom 19:07.2. Tradicijo olimpijskih zmagovalcev je prekinil šele Japonec Amano, ki je l. 1938. postavil skoraj bajno znamko 18:58,8.

Najboljši plavalci sveta na »maratonski« progi se vrstijo tako: 1. 18:58.8 **Amano** (Jap.) 1938; 2. 19:07,2 **Borg** (Šved.) 1927; 3. 19:12,0 **Išiharada** (Jap.) 1935; 4. 19:12,4 **Kitamura** (Jap.) 1932; 5. 19:13.2 **Negami** (Jap.) 1935; 6. 19:13,7 **Terada** (Jap.) 1936; 7. 19:14,1 **Makino** (Jap.) 1932; 8. 19:18.1 **Flanagan** (USA) 1937; 9. 19:31.6 **Tsuda** (J.) 1940; 10. 19:31,6 **Tanaka** (Jap.) 1940. Slede: Američan Jack Medica 19:32.0, Japonec Uto 19:34,5 in Madžar Tatos 19:35.4.

Že bežen pogled po lestvici kaže, da je ta proga skoraj izključno zadeva Japoncev; med desetimi najboljšimi plavači sveta je osem zastopnikov Daljnega vzhoda. Med njihovo strnjeno vrsto se je posrečilo vriniti se le Švedu Borgu in Američanu Flanaganu. Ogromno japonsko premoč proti ostalemu svetu najbolje izrazimo s točkami: **Japonska 44, Švedska 9, USA 3**. Ni je plavalne discipline, kjer bi imel narod tako vodilni položaj kakor ga imajo Japonci na 1500 m. Zato je prav, če si nekoliko ogledamo to plavalno velesilo.

Japonci se po telesni gradnji precej razlikujejo od nas, saj so dosti manjši in imajo razmeroma kratke ude. To bi bile njihove slabše strani. Zato pa imajo tudi nekaj sposobnosti, ki so kakor nalašč za plavalni šport, in sicer majhno specifično težo, mehke, voljne in sproščene mišice, gibke in proste sklepe, zlasti pri stopalu. Japonska plavalna tradicija je stara že okrog 3000 let. V modernem športu pa so se prvič pojavili l. 1928. na olimpiadi v Amsterdamu, kjer pa so se mali Japonci predvsem še učili od drugih narodov. Njihov genialni trener Macusava, »oče japonskega plavanja«, je skrbno proučil ameriške in evropske sloge ter ustvaril japonskemu telesu prikladno tehniko, ki se razlikuje od naše pri crawlu zlasti v delu nog, pri prsnem slogu pa v legi telesa. Plavalci so trenirali z žilavo vnemo in na naslednji olimpiadi l. 1932. iznenadili ves svet; s svojim deškim moštvom (večina tekmovalcev je bila stara okrog 15 let!) so zmagali na vseh progah v moških disciplinah, razen na 400 m prosto; a tudi tu so se prebili vsi trije Japonci v finale. Od tedaj vodijo v plavanju na vsem svetu. L. 1934. so v Tokiju premagali Američane. Na berlinski olimpiadi l. 1936. so si osvojili polovico moških disciplin. — Po senzacionalnih japonskih zmagah v Los Angelesu se je ves svet izpraševal o vzrokih teh uspehov. Američani so dali celo preiskati vodo, ki so jo pili Japonci, meneč, da uživajo kaka dražila; toda izid kemične analize je pokazal: H_2O! Drugi so pripisovali njihove uspehe posebnemu slogu, ki si ga niso znali razlagati in bilo je takrat o njem napisanih nešteto razprav in cele knjige. Danes je ta tajnost docela odkrita: gre samo za bistroumno prilagoditev sloga japonskemu plemenu. Pravi vzrok pa tiči v nadarjenosti in duševnih vrlinah: japonski plavalci so skromni in molčeči, toda marljivi in vestni, ter imajo silno voljo pri treningu. Trenerja ubogajo in spoštujejo kakor očeta, v športu so resni in ne poznajo polovičarstva. Japonec ne vidi toliko sebe kakor pa slavo svojega naroda. Na vseh olimpiadah so bili Japonci glede discipline vzor vsem ostalim športnikom. Geslo Japoncev je: ne plavaj za rekord! Oni so mnogo bližji pravemu namenu športa kakor Američani, ki hlastajo za rekordi. Gre jim predvsem za telesno vzgojo in plemenite borbe, rekordi so jim le dokazi lastne moči ne pa namen. Na Japonskem plavajo le metrske, večinoma olimpijske proge, in to v 50 metrskih ali celo daljših bazenih. To je tudi vzrok, da Japonci nimajo toliko »papirnatih« uspehov kakor Američani (svetovni rekordi), v velikih borbah pa vselej pokažejo svojo pravo moč. — Slednjič je plavanje sploh japonski narodni šport, obvezen na šolah in udomačen med ljudstvom, tako da niso nikdar v zadregi pri izbiri državne reprezentance. Zato ni čudno, da Japonska toliko pomeni v plavanju in so imena njenih sinov z zlatimi črkami zapisana v zgodovini plavalnega športa.

Druga serija slavnih mož

Po slovitem Borgovem rekordu iz leta 1927. je bil ves plavalni svet prepričan, da je to skrajna meja človeških sposobnosti. Toda l. 1938. je poskrbel Japonec Amano za svetovno senzacijo s časom pod 19 minutami; na japonskem akademskem prvenstvu je zmagal na 1500 m z 18:58.8, to se pravi za vsakih 100 m povprečno 1:15.9! Vmes je potolkel tudi Negamijev svetovni rekord na 1000 m (12:33.8). — Amanova kariera je kratka, vzpon izredno hiter. Še leto poprej je bil zadnji v svetovni desetorici s povprečnim časom 20:23.2 (naš Močan letos ni dosti slabši). Prav tako nagel kot pojav je bil tudi zaton njegove zvezde. L. 1939. se je poskusil tudi na krajših progah (400 m 4:47.2 in 200 m 2:10.6!!), potem pa se je umaknil iz športne arene.

Najslavnejši plavalec sveta za Weissmüllerjem je brez dvoma njegov sodobnik Šved Arne Borg iz Stockholma. Ko se je posvetil plavanju, so se strokovnjaki posmehovali njegovemu »nepravilnemu in nesmotrnemu« mlatenju z rokami. Toda trmasti Arne se ni dal uplašiti in l. 1922. je kot 22 leten mladenič presenetil ves svet: zrušil je šest svetovnih rekordov. Tako je nadaljeval potem sedem let: leta 1923. je potolkel dva, naslednje leto pa kar sedem. To leto je priboril domovini tudi dve srebrni olimpijski kolajni. Najplodnejše je bilo leto 1925.: postavil je osem svetovnih rekordov, med njimi 400 m — 4:50.3. Naslednje leto je zrušil dva, l. 1927. pa je postavil svoj najboljši življenjski čas. V Bologni je preplaval 1500 m v 19:07.2 (še danes evropski rekord). Znamka je bila za oni čas tako fantastična, da so mnogi mislili, da je plaval 100 m premalo. L. 1928 je zmagal na olimpiadi v 400 m. Razen tega si je to leto osvojil tudi svetovni rekord na 1000 m (13:02.0). Leta 1929. je znižal zadnja dva rekorda (milja 21:06.8). — Arne Borg je torej kakor Weissmüller plavalec rekordov in kolajn, slave in bogastva. Zrušil je 29 rekordov v prostem slogu, kar se dosedaj še ni posrečilo nikomur med plavalci. Bil je šestkrat evropski prvak. Gostoval je po Ameriki, Avstraliji in Japonski ter tudi napisal knjigo »Kako sem plaval okrog sveta«. Ko so ga začeli napadati zaradi profesionalizma, je l. 1930. sam izstopil iz amaterske zveze ter postal novinar. L. 1936. je treniral švedsko moštvo za olimpiado, kajti plavanja še vedno ni opustil. Še l. 1939. (39 let star!) je plaval na državnem prvenstvu 100 m prosto 1:03.0. — Njegov pojav je skoraj zgodovinskega pomena v plavalnem športu. Kakor Weissmüller na kratkih, tako je on izvedel pravo revolucijo na srednjih in dolgih progah (Hodgsonov rekord na 1500 m je zboljšal skoro za tri minute!). Pa tudi na 100 m je plaval natančno 1 minuto. Njegov slog je bil za oko morda nelep, toda izredno smotrn, vsaj za tiste čase (danes ga nikjer več ne uporabljajo). Od njega je mnogo prevzel Macusava in Japonci v Los Angelesu so s svojim »hitrim zamahom« precej spominjali na Borga.

Japonec Išiharada je zablestel l. 1935., ko je plaval 400 m 4:48.0 in se na 1500 m z japonskim rekordom 19:12.0 za 4.8 sek. približal svetovnemu. Kljub mnogim nadam je na olimpiadi v Berlinu nepričakovano močno popustil: bil je samo četrti z dosti slabšim časom.

Olimpijski rekorder **Kucuo Kitamura** je najslavnejši član japonske ekipe iz Los Angelesa, kjer je s 15 leti plaval 1500 m. To je bila zanimiva tekma: dva drobna japonska dečka Kitamura in Makino sta imela za nasprotnike velikane: Američana Christyja in Crabbeja, Avstralca Ryana in Francoza Tarisa. Toda borila sta se samo med seboj. Pri cilju si je priboril Kitamura majhno prednost in zmagal z 19:12.4 za 1,7 sek. Njuni velikanski nasprotniki pa so ostali daleč zadaj.

Negamija, Makina in Flanagana smo obravnavali že v prejšnjih člankih (400 in 200 m prosto).

Noboru Terada je zmagovalec berlinske olimpiade. Še tik pred tem je dosegal povprečne čase (400 m 4:52,2 in 1500 m 19:55,8) in ga sploh niso jemali v poštev pri prognozah: bil je čisto v senci rojaka Išiharade. Toda v borbi se je izkazal. Takoj po startu je prišel v vodstvo in ga do cilja ni izgubil. Enakomerno kot stroj je večal razliko med zasledovalci in seboj ter zmagal brez težave. L. 1937. je še plaval in zmagoval na različnih prvenstvih, potem pa nismo o njem slišali več.

V novejšo dobo spadata japonska študenta **Tsuda in Tanaka**. Tanaka je nekoliko prej prišel do svetovne veljave. Že l. 1936 je bil deseti Japonec na 400 m (4:58.6). Naslednje leto je bil že tretji 1500 metraš na svetu (19:50.6). O Tsudi pa izvirajo prve vesti šele iz leta 1940. Takrat sta namreč oba akademika poskrbela na prvenstvu japonskih vseučilišč za senzacijo, ki je menda še ni bilo v plavalnem športu. Plavala sta vso dolgo progo glavo ob glavi in se tudi v finishu nista mogla razdružiti. Zmagala sta »v mrtvem teku« z odličnim časom 19:31,6, najboljšo svetovno znamko onega leta.

P. S.

Radio Ljubljana

PONEDELJEK, 18. JANUARJA 1943-XXI

7.30: Pesmi in napevi. 8.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Operetna glasba. 13.00: Napoved časa, poročila v italijanščini. 13.15: Poročilo Vrhovnega poveljništva Oboroženih sil v slovenščini. 13.20: Glasba in pesmi, orkester vodi dirigent Segurini. 14.00: Poročila v italijanščini. 14.15: Koncert radijskega orkestra in Komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec. Glasba za godalni orkester. 14.45: Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 17.15: Operna glasba. 17.35: Moderne pesmi, vodi dirigent Zeme. 19.00: »Govorimo italijansko« poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Italijanske pesmi v dialektu. 20.00: Napoved časa; poročila v italijanščini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.45: Simfonično-vokalni koncert, vodi dirigent De Fabritiis, sodelujeta sopranistka Pia Tassinari in tenorist Ferrucio Tagliavini. 21.45: Godba. 22.15: Pesmi za vse okuse, vodi dirigent Segurini. 22.45: Poročila v italijanščini.

Pogled v zgodovino Dolenjcev

Zimski motiv z Dolenjskega

Naseljevanje Slovencev

Naseljevanje Slovencev po Dolenjski so zelo podpirali tudi Obri, ki osvojenih zemelj nikoli niso kolonizirali, ampak so se po zmagah vračali s plenom v svoja stalna panonska prebivališča. Na Dolenjsko so prodirali Slovenci iz Emone, katero so zasedli že leta 590. Njih naseljevanje po Dolenjskem pa je bilo v neposredni zvezi z naseljevanjem Slovencev po ostalih pokrajinah in pri tem naseljevanju je bil kažipot novim slovenskim rodovom glavna dolenjska prometna žila Emona—Praetorium Latobicorum—Neviodunum—Siscia. Pri naseljevanju samem pa so se držali prvenstveno tedanjih že naseljenih krajev, saj je bilo Dolenjsko že v prazgodovinski in kasnejši rimski dobi ena najgosteje naseljenih pokrajin in tudi kulturno, posebno v gospodarskem pogledu že na dokaj visoki stopnji. Izogibali pa so se Slovenci prvenstveno gozdov in močvirij ter naseljevali le ozemlja, ki so imela lahke dostope in prehode in bila v čim večji bližini predzgodovinskih in rimskih selišč. V pretežni večini so se Slovenci, ki so sledili dolenjsko-kraškemu toku naseljevanja, kakor ga imenuje naš znani zgodovinar Milko Kos, ki tudi najpodrobneje opisuje to naseljevanje, naselili v širokem pasu ob stari dolenjski cesti Emona—Neviodunum in to posebno med Gorjanci, Zgornjo Krko in Savo. Le v manjšem številu pa so prodrli Slovenci z južne smeri na Dolenjska tla. Široki gozdni pas med novomeško kotlino in Belokrajino je ločil že od prvih dni v političnem in gospodarskem pogledu nove naseljence ob Krki, od naseljencev v Beli Krajini, ki so zasedli to področje do Gorjancev in kočevskih gora z današnje hrvatske strani. Južno od Krke pa je šla približno črta naseljevanja Slovencev od Mehova na Toplice—Krka—Dvor in južni rob Suhe Krajine. Toda kakor je bila že v predzgodovinski in tudi rimski dobi kočevska zemlja kaj slabo naseljena, tako so se tudi novi prišleci izogibali težko prodirnih kočevskih gozdov med Krko in Kolpo in to ozemlje le redko naselili. Po mišljenju Milka Kosa je vsaj v prvih stoletjih slovenske naselitve težko prodirni pas gozdov od Save pri Mokricah pa tja do ribniške doline ločil naselitveni tok ob Krki od toka, ki je od hrvatske strani naselil Belo krajino in gornjo Kolpo.

Kaj nam govoré imena

Točno vzeto so Slovenci na Dolenjskem najbolj nagosto naselili nizko valovito ozemlje med Gorjanci in Kumom, Krko in Savo. Ob spodnji Krki so bila obrobna ozemlja tamkajšnje ravnice kaj dobro poseljena, dočim se je na ravnici, ki je bila poraščena z godovi, naselilo manj prebivalstva. Najmočnejša selišča pa so nastala okoli glavnih predzgodovinskih in rimskih selišč razven okolice nekdanjega Neviodunuma, kjer ne najdemo nikakih sledov kakega pomembnejšega slovenskega selišča. Tako so nastala prva največja slovenska selišča na Dolenjskem v okolici Št. Jerneja (Crucium), Trebnje (Praetorium Latobicorum), med Višnjo goro in Št. Vidom pri Stični (Acervone), med Mirno in Mokronogom ter v grosupeljski kotlini. Iz grosupeljske kotline se je odcepil močan naselitveni tok ob starih rimskih cestah proti jugu in naselil vse Dobrepolje, okolico Velikih Lašč in Ribniško dolino vse tja do Kočevskega.

Ob prihodu na Dolenjsko so Slovenci našli vse ozemlje skoraj povsem neobljudeno in le v težje pristopnih krajih daleč od glavnih prometnih zvez so se še nahajala selišča maloštevilnih Rimljanov, Keltov, Ilirov in le redki germanski prebivalci, ki so ob času preseljevanj narodov se iz katteregakoli razloga naselili po Dolenjskem. Vse to prebivalstvo so novodošli Slovenci kratkomalo imenovali Vlahe ali Lahe. kar so povzeli po germanskem Valh — Roman. Še vse do danes pa so se po vsem Dolenjskem tudi ohranila imena krajev, na pr. Belšinja vas (nemški Welishendorf) pri Trebnjem na Dolenjskem, ki poleg kasnejših izkopanin potrjujejo, da se je ob prihodu naših prednikov nahajalo na Dolenjskem še dokaj starega prebivalstva, katerih vpliv na kulturni in predvsem gospodarski razvoj novih naseljencev je bil dokajšen. Posebno vinogradništvo, poljedelstvo, obrt in rudarstvo so bili po Dolenjskem že v rimski dobi na dokaj visoki stopnji, ki so jo sedaj podedovali tudi naši predniki. Tudi glavne oznake za vode in kraje na pr. Sava (Savus), Krka (Corcora), Kolpa (Colapis), itd. so prevzeli od prvotnega prebivalstva. Označba »stari« (Stara cerkev, Stara fara, Stari trg, itd) pa dokazujejo, da se je v teh krajih že ob prihodu Slovencev nahajalo kako selišče, prav kakor označba »ajdovski« (Ajdovec pri Žužemberku) dokazuje, da je tu ob prihodu Slovencev že živelo staro »ajdovsko« prebivalstvo.

Ne odlašajte!

Kot četrti roman »Dobre knjige« bo izšel čez nekaj dni z naslovom »Nestanovitno srce« Fraccarolijev mojstrski prikaz razgibanega življenja slavnega skladatelja Bellinija. Prvi trije romani DK so že vsi razprodani. Zagotovite si nadaljnje odlične in napete romane naše zbirke s tem, da se brez odlašanja naročite na »Dobro knjigo«, ker tiskamo vsakega romana le malo izvodov več, kakor je priglašenih naročnikov, ko gre knjiga v tisk. Če še niste naročeni na »Dobro knjigo«, se zato brez odlašanja prijavite upravi »Jutra« in »Slovenskega naroda« v Narodni tiskarni ali pa inkasantom teh listov!

Po zapadni obali Indijskega oceana

I.

Portugalska naselbina Goa

Za menoj leži Bombay. Pulmani Great Indian Peninsular Railwaya drvijo preko mostov in skozi predore, po zelenih travnikih in skozi gozdove palm in bambusov. Lep dan se obeta. Na prvi postaji Surat prestopim v miniaturno železnico, ki spaja Bombay s portugalsko prestolnico Goa. Pravcata vicinalna železnica. Vozovi se zibljejo in premetavajo po tirih. kakor bi hoteli zdaj zdaj skočiti z njih. Neudobna vožnja. Bombay—Goa, skok za pet sto let nazaj!

Vedel sem sicer, da Goa ni bogve kako veliko mesto, vendar pa sem pričakoval, da vidim i tu palme, morda i kak krhel minaret ali kak stolp Brahme nad ciklopskim svetiščem. morda kako pagodo ali kitajsko vilo z rumenim porcelanastim pročeljem — pa nič, nič indijskega tod nisem videl. Iznenaden sem zijal, zroč pred seboj srednjeveško špansko mesto s trdnjavo iz petnajstega stoletja, povsem druge ljudi, drugo raso, druge hiše — ob Indijskem oceanu.

Le malokdo se zgubi sem. Hodeč po andaluzijskih cestah brez hodnikov, po še bolj temnih vijugastih prehodih in prelazih, ki jih krase mali tabernaklji s kipom Madone in oltarčki s sv. Frančiškom. sem se kmalu znašel v središču mesta — Velha citade — na trgu Albuquerque. Stare aristokratske palače in še starejši samostani, ki obdajajo trg, nudijo gledalcu srednjeveško lice mesta.

Velikanska katedrala, posvečena svetemu Frančišku, tlači s svojo kupolo in z zvoniki staro prestolnico, bivališče neštetih menihov in nun. Portugizi sami so si osem kilometrov odtod zgradili Nueva Goa, kjer so trgovine in birokracija te mikroskopične portugalske kolonije. Stara Goa je povsem vstran — čemerna in tihotna. Hišne duri z zamreženim okencem in s križem ali s kipom svetnika nad oknico so zaklenjena, okna zaprta.

V majhni krčmi pred katedralo sem sedel na okorni, neotesani klopi pred kozarcem starega Oporta ter motril ljudi, ki so sedeli pri drugih mizah in si pred vsakim požirkom prekriževali čelo. Gledal sem skozi okno na križ pred vodnjakom. na križe vsepovsod, na hiteče menihe — in sem pozabil, da sem v Indiji.

Iz daljave se je oglasil zvon, ki mu je takoj odgovoril drug v bližini in spet tretji — nebroj zvonov iz vseh lin samostanov, cerkev in katedrale, vabeči vernike k večernicam. Iz andaluzijskih kotov pa so hiteli verniki k molitvi.

Zunaj na Indijskem oceanu umira sonce, prožeč zadnje pozdrave kipom svetnikov in križem.

II.

V lagunah palm

Mali obrežni parnik, ki vrši službo med Goo in rtom Travancore, me je po celodnevni vožnji zvečer privedel v Cochin. Ker sem bil utrujen od vožnje in skoraj ožgan od sonca, sem takoj legel spat. Motili me niso niti moskiti, čeprav sem ves naslednji dan čutil neprijetne posledice srbečice ter se ves čas praskal, kakor bi sedel sredi mravljišča.

Indijski romar se plazi na spokorni božji poti

V ranem jutru nas je hotelski omnibus po zaspanih ulicah brezpomembnega kraja povedel do velike lagune, ki obdaja mestece in ki se odtod razrašča v neštete kanale in umetno za plovnost urejene reke, edini možni komunikacijski sistem v tej pokrajini.

Po sončnem vzhodu je laguna oživela. Stotere barke se odpravljajo po svojih potih. V manj ko pol ure je vsa vodna površina polna malih in velikih jadrnic.

Kar nas je bilo Evropcev, smo se nastanili na veliki kitajski džungi. Opoldne smo zavili v kanal palm, ki se vzdigujejo iz močvirja. Kmalu smo zabrodili v drugi kanal, v tretji, četrti, v nešteto kanalov, med vrste najrazličnejših palm, ki tu bohotno rastejo iz rdečega humusa. Kamor zre oko, vidi kilometre za kilometri se vrsteče visoke palme. ki slede v paralelnih vrstah ter se izgubljajo v daljavi.

Minilo je popoldne, vroče in blesteče, nastal je mrak, znočilo se je in visoko nad nami je vzrasla luna, velika in bleda. Na sprednjem delu naše ladje so obesili kitajsko laterno iz rdečega papirja, ki je menda svetila samo sebi, zakaj vse drugod na ladji je bilo temno. In na vseh drugih barkah se prižigajo lampijoni, rdeči, rumeni, zeleni. Tisoč ladjic in džunk se ziblje in giblje v kanalu. Vse so namenjene na jutršnje veliko slavlje v Maduro.

Srebrne lagune odsevajo pestrobojno luč lampijonov v fantastični igri refleksov in žarometov. Povsod zgolj palme: pritlikave, visoke malabarske, ornamentalne mahalaste palme-pahljače, bengalske na vrhovih zrasle kot pinije, travankorske z vejami kot japonski sončniki, dateljeve palme, kokosove s svežnji velikih orehov, mlečne palme s štirimi izoliranimi vejami — palme vseh vrst in iz vseh podnebij.

In spet se pojavijo druge luči na velikem jezeru, bakle ribičev, ki vabijo ribe v mreže. — O spanju ni govora. Greh se mi zdi, zapreti oči v tej bajni noči Azije, polni vonjav.

Josip Suchy

Blagio Pantaleo — Griša Koritnik

Šumijo valovi . . .

Šumijo valovi, šumijo,
pot barčice božje sledijo,
glas strog pričakujejo v mraku,
ko iščejo mir in ječijo.
Zakaj Tvoja modra beseda
ne pošlje že luči in dneva,
in to, če prežarkost preseda,
vsaj v blodnjah sanj, v svitu odseva?
O ni prestarinsko to gnanje,
ki srčne odkriva skrivnosti,
ta sila, ta plamen, ki vžgan je,
je večno mlad tudi v starosti.
Začrtaj že rok, da zvedri se,
in vstani v belini, ki vodi,
in val, ki nemirno podi se,
iščoč po razburkani vodi,
bo našel — bolj pristno od tega —
življenje . . ., ki kroži in bega . . .

Devo le eno videl bi rad; po zimi beli — zeleno pomlad

Polagoma, oklevajoč so se po kračonih, torej po zimskem sončnem obratu vlekli dnevi starega, v večnost se odpravljajočega leta. Kakor razdražena zaradi brezsnežnega božiča, je besno prihrumela burja, bela žena Vehtra baba je pa začela sipati drobne snežinke in pobelila najprej hoste in jase po gorah, zatem pa tudi ravnice, in tako smo vstopili v belo novo leto, v prosinec. Ker pa prihaja zlo redko posamič, se je z burjo prikradel v pokrajino še drugi zimski bes mraz, spustovši se čez planinske grebene na nižavja ter se vsidral tudi na gladini mirnih voda, ki so kaj naglo zasteklenele. Vsa bitja, zlasti pa ribe, ki so plavale ob božiču tik pod gladino — pač redek pojav pozimi — so si poiskala zdaj varnejša in toplejša mesta na dnu ali pa rahlem blatu. Okrutna je zima, dasi se je komaj začela. Ker je pa v slehernem začetju na tej obli vsebovan tudi že konec, so tudi njej šteti dnevi. Večna menjava, večna sprememba, povzročena po neprekinjenem nemiru v vsemirju. Povsod utripa sila nemira v mrtvi gmoti in v kipečem življenju in gorje, če je ne bi bilo ter bi le za trenutek prenehala.

Kakor se menjavajo letni časi v znamenju zale deve, ljubezni polne Žive, plodne Lade in krute Morjane, tako so se menjavale v davni preteklosti, v teku dolgih dob podnebne prilike po vsej obli. Oglejmo si s tega vidika prilike v srednji Evropi Za časa premogovne tvorbe n. pr. pred kakimi 300 milijoni let je bil severni tečaj po tehtno obrazloženem mnenju nekaterih znanstvenikov okoli Havajskega otočja in srednja letna toplota je znašala 25°. Za časa naslednjih tvorb (Perm, Trias, Iura, Kreda) se je pomikala ledena avba tečaja v mogočnih krivuljah v smeri današnjega severa in srednja toplota se je znižala pri nas od 25 na 14°. Ob koncu kredne tvorbe je potoval tečaj zopet nazaj po stari poti in v začetku naslednje geološke dobe v terciiaru pred kakimi 30 milijoni let se je srednja Evropa ponovno kopala v toploti preko 20°. ob koncu terciiara je pa zdrknila na 10°. Tedaj je tečaj zavzemal približno isto lego kakor jo zavzema zdaj. Zatem je pa ubral pot proti severni Evropi, toplota je padla na 5°, nastala je ledena doba (diluvij). zatem se je pa vrnil na izhodiščno točko, nakar se je toplota zopet dvignila na 10°. Približno 25 tisoč let bo od tedaj, a ta poslednji odlomek zemeljske zgodovine imenujemo, kakor znano, dobo rečnih naplavin (aluvij). Premišljajoč o teh, na milijone in milijone let se raztezajočih dobah, se nam zdi, kakor da bi slišali dih večnosti. Vsakoletna zima nam pa da slutiti, kako je bilo za časa ledene dobe, ko je naš Krim nosil čez vse leto snežno avbo in ko so hudourniki v kratkih poletjih prihrumeli skozi Iško in nanesli ogromne množine proda in gramoza, ki jih opazimo na poševni ravnici južno premice Iška loka—Brest. Iški potok si je končno sam zajezil pot in jo ubral pod hribom proti Strahomeru in dalje v tedanje barsko jezero.

•

Nemi so zdaj gozdovi in v svoji mrtvi celini podobni belomramornim, s čudovitimi umetninami okinčanim hramom večnega sna. Nalik visokim, slokim stebrom streme kvišku stebla sivih bukev, noseč z belim rajskim cvetjem okinčane svode. Ko pa zasije sonce v hosto, se ta spremeni v bajno bleščeče in lesketajoče se navje brezželjnih, ki sipajo, dasi nevidni, venomer nešteto demantov na deviška tla, kjer stoje tu in tam majhni možički, zaviti v bele kožuhe, vsaj tako se nam vidi nizko mlado smrečje. Na drugih mestih se pa dvigajo iglavci nalik odrevenelim velikanom. Nobenih ptičic ni v hostah, okoli naselij se zbirajo, kjer najdejo še kako drobtinico za svoje borno življenje. Mraz in sneg jim strežeta po življenju. Ne pustimo jih zaman iskati hrane. vse te ptičice, ki so onemele od gladu, saj so kakor mi bitja najvišje, božanske sile. Kako kruto je slišati, ko napoveduje pretirana sebičnost boj malim, človeka spremljajočim vrabcem in črnim, nas že zgodaj v letu s petjem razveseljujočim kosom zaradi malo semena, malo žita in nekaj sadja, ki si ga ti naši prijatelji privoščijo. Saj naša srca še niso zaledenela in naša kultura in srčna omika vendar nista plašč, pod katerim se skriva sebičnost?

Odprite srce, odprite roke, dajte vsem, ki so potrebni in ne pozabite ubogih ptic, ki nas na oknih in ograjah prosijo milodarov!

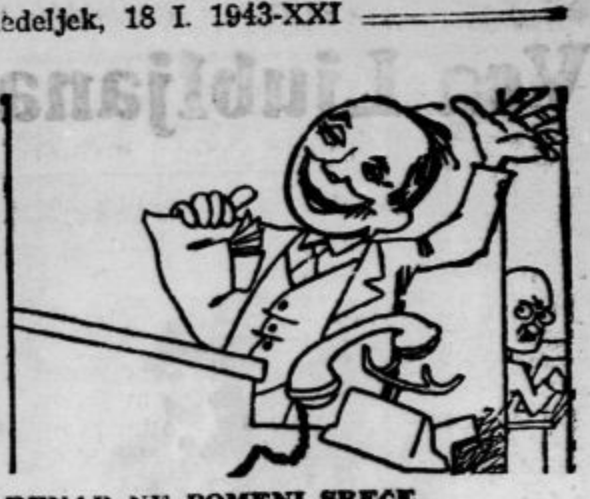

DENAR NE POMENI SRECE

— Res je, denar še ne pomeni sreče za človeka. Zdaj imam na primer v žepu pet lir pa se ne počutim zaradi tega prav nič srečnega.

Neverjeten lovski blagor

Bila je ena najhujših zim, kar jih pomnim. Neko popoldne sredi januarja dobi moj prijatelj telefonično obvestilo od gozdne uprave kneza Auersperga v Kočevju, da so v Medvedjem gozdu obkrožene divje svinje in naj pride s še drugimi lovci na pogon, ki se bo drugo jutro vršil. Naglo obvesti druge lovske prijatelje in z večernim Kočevarjem se je nas sedem Nimrodov odpeljalo iz Ljubljane, ker se zaradi visokega snega nismo mogli poslužiti avtomobilov.

Zjutraj smo se s sankami odpeljali v lovišče. Na kraju sestanka sta že čakala lovca, ki sta potrdila, da je pet velikih prašičev obkroženih v goščavi, ker sta obšla cel prostor, a nista našla sledov nazven. Vodja lova nas je še obvestil, da ne smemo streljati medvedov ki so itak zaščiteni, pač pa se klati po tukajšnjih gozdovih stara košuta, ki se je od nekje zatekla; to se lahko upleni, toda šele po končanem pogonu na prašiče. Če kdo od lovcev opazi prašiče, pa jih ne more streljati, naj z enim žvižgom da znamenje, da se pomikajo od njega na levo, z dvema žvižgoma pa, da gredo na desno.

Potem smo korakali na precej oddaljena stojišča Skoro meter visok sneg je oviral hojo, da smo se le počasi pomikali naprej Hvala Bogu, da sem bil med zadnjimi in imel že precej shojeno gaz.

Moje stojišče je bilo prav ugodno — kakih osem metrov od poti, po kateri so šli drugi lovci naprej. Ogledal sem se po strelnih možnostih in dognal, da lahko streljam na levo in desno na pot. Za menoj je bila goščava z ozkimi presledki, pred menoj pa onstran poti tudi goščava, vsa gosto zasnežena in v ivju, da se sploh ni moglo skozi videti. Ena edina odprtina poldrug meter široka je ležala direktno pred menoj; skozi to sem imel par metrov vpogleda v notranjost goščave.

Hitro sem nabasal karabinko s šestimi naboji, dva sem pa vtaknil v kožuhov žep, da jih imam pri roki. Nato sem poldrug meter v krogu razril sneg do tal, da sem se lahko neovirano premikal. Bil sem kakor v velikem kotlu in ko sem sedel na lovski stolček, je samo moja glava gledala iz snega. Od hoje sem bil popolnoma vznojen, zato me je kožuh, ki sem ga med potjo nosil na nahrbtniku, prav dobro grel. Zakuril sem si pa še bolj z obilnim požirkom iz čutare. Tudi veter je dobro vlekel od mene proti poti, kar sem dognal na prižgani vžigalici.

S puško na kolenih sem negibno čakal in ko je strel iz samokresa javil pričetek pogona, sem bil tem pazljivejši. Dolgo, dolgo ni bilo nič čuti, kajti gonjači so se v visokem snegu in zasneženem grmovju le težko in počasi pomikali naprej. Pogon se je vršil tiho, da bi se prašiči prehitro ne splašili.

Končno slišim na desni strani presunljiv žvižg, ki se ni ponovil. To je bilo znamenje, da gredo prašiči proti moji strani. Puško sem imel že napeto in potegnil sem še brzec za rahlo sprožitev.

Popolnoma mirno sem upiral oči na pot po desni strani Čez čas opazim, da se je z vršička grmovja onstran poti stresal sneg. Naglo vstanem, prislonim puško k licu in namerim v odprtino pred seboj. Skoro se pokaže s snegom pokrita črna gmota, ki orje sneg onstran odprtine. Nagnem puško nizko in že sprožim. V istem hipu že repetiram, da podvojim strel, če bi bilo treba. Toda za prvo gmoto, ki je že skoro izginila za grmovjem, se pojavi druga, v katero vržem kroglo. Bliskovito repetiram in nastavim puško k licu. Že stopa mimo tretja gmota, ki dobi tretji strel. Mehanično repetiram in že sedi krogla v četrti gmoti, ki pa ni bila več toliko zasnežena. Spet repetiram in ustrelim že v četrto črno maso, nato v peto in končno v šesto, ki pa je kazala le še drugo polovico trupla.

Puška je bila prazna, jaz pa na vrhuncu razburjenosti. Kar vrglo me je na stolček in začel sem se tresti kot v največji mrzlici. Puškina cev je bila silno vroča; dobro da je bila cev do konca vdelana v lesu, sicer bi je ne mogel držati. S tresočimi rokami sem končno poiskal cigareto in jo prižgal, da nekoliko pomirim živce.

Streljati ne morem več, sem si mislil, pa sem vseeno porinil še ostala dva naboja v puško in jo napeto položil na koleni. Premišljeval sem, ali sem sploh kaj zadel s svojim bombardiranjem, kajti videti ni bo ničesar v odprtini, pa tudi slišal nisem nič, ker je bilo vse mirno in brez vsakega glasu. V neskončni snežni belini je vladala največja tišina.

Nenadno zaslišim za hrbtom močno sopihanje. Hitro sem vstal, vrgel cigareto v sneg in se obrnil s puško v rokah Kakor sem že omenil, je bila tu goščava z nekaterimi presledki, skozi katere se je malo dalje videlo. Sopihanje je bilo čedalje močneje in se je bližalo od leve strani, zato vso pozornost posvetim prvemu presledku od te strani. Videl sem pa, da je bil v tem presledku ravno na sredi sneg mnogo višji od drugod; najbrž je tu pod snegom ležalo debelo deblo. Sopihanje se je spremenilo že v pravcato hropenje, ko se nenadoma pojavi na visokem vratu manjša glava z ušesi, odprtim gobcem in visečim jezikom. Ko vgledam še črnorjavi trup z močno premikajočo se lakotnico, sem spoznal košuto. Prisopihala je ravno do višjega snega, ko sta ji prednji nogi zadeli ob oviro. Res je tam ležalo deblo kot sem prav domneval. Košuta se je vzpela čez in oddrsala sneg z debla. Pri tem je že bila puška pri licu in počilo je. Hropenje se je oddaljevalo za goščavo in počasi potihnilo. Instinktivno kakor vselej sem repetiral ter buljil v prazno odprtino. Že pa čujem ponovno tišje sopihanje in pri deblu se dvigne črnosiva glava z majhnimi uhlji in z dolgim široko odprtim gobcem, iz katerega je mahal krvavordeč jezik. Še vedno sem se tresel od razburjenosti, toda mehanično je šla puška k licu in po gozdu se je zamolklo razlegal moj osmi strel. Pošast je izginila za grmovjem, še malo hropenja, potem vse tiho.

Puško sem kar porinil s kopitom v sneg in s šklepetajočimi zobmi sedel na stol. Novih nabojev nisem poiskal v nahrbtniku, ker ne bi hotel več streljati, zato sem pa stisnil čutaro s slivovko za vrat in dolgi požirki so mi zopet privezali dušo. Ko si še zapalim cigareto, so se začele zbirati misli v glavi, da premeljem vse te dogodke. Rad bi vedel, ali sem sploh zadel kako zverino, toda s stojišča nisem smel. Pa bi tudi ne smel, ker sem občutil silno živčno utrujenost, ki se je polastila tudi telesa.

Ko je nato trikratni glas trobke lovskega vodje naznanil konec pogona in so začeli prihajati lovci od leve in desne ter od spredaj gonjači — vsi na mesto, kjer so padali streli — sem še mirno sedel na stolu, puhal dim v zrak in pil topel čaj. Naposled sem se dodobra pomiril.

»Kaj ste streljali?« me vpraša vodja lova.

»Šest strelov sem oddal na prašiče«, sem odgovoril, »a ne vem, če sem koga zadel.«

»Saj je bilo le pet velikih prašičev, ki sem jih razločno videl, pa nisem mogel streljati nanje, zato sem zažvižgal.«

»Zdi se mi, da jih je bilo šest, toda vse je šlo tako hitro mimo kar ste lahko sami slišali, saj sem streljal skoro v sekundah.«

»Da, bilo je res pravo bombardiranje. Poglejmo pa vseeno, če je kaj obležalo. Ni vraga, da bi česa ne zadeli, saj so bile tarče dovolj velike!«

Malo se mi je nos pobesil na te zasložene besede. Nato sem peljal lovce k odprtini, v katero sem streljal in stopili smo tudi na drugo stran.

»Fili!« je zažvižgal vodja, »saj je tu gaz, kakor bi bila marširala četa vojakov. Glej, glej, tu je že kri, nekaj bo že.«

Nos mi je šel kar kvišku in ko smo korakali po gazi na levo stran, je bilo na obeh straneh čimdalje več krvi, ki se je kar žareče odražala v snegu. Bilo je videti, da bi bile cele luže, ko bi ne bilo snega.

Skoro smo opazili črno gmoto, deloma zasneženo, poleg nje še drugo.

»Victoria!« je zaklical vodja, »samo da sta dva«!

Vsa Ljubljana je poznala Ivana Vavpotiča

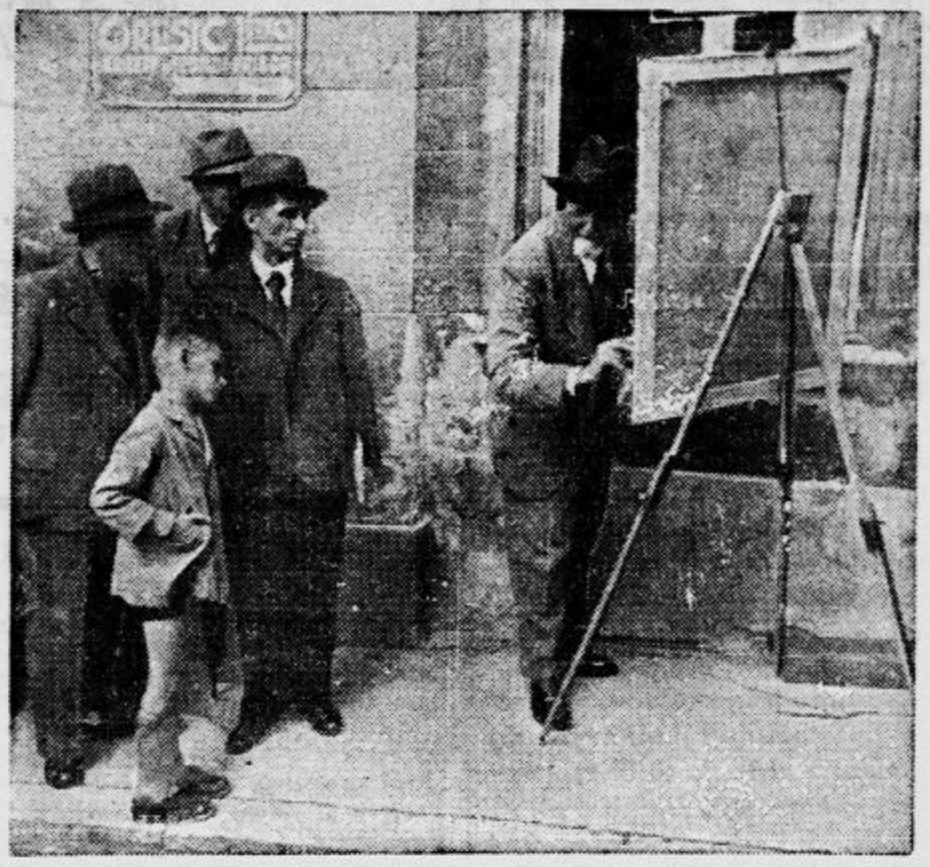

Ljubljana dobro pozna svoje umetnike, še posebno starejše. Med najbolj znanimi pa je gotovo bil Ivan Vavpotič. Številna stanovanja krasijo njegove umetnine, ki so jih Ljubljančani cenili brez izjeme, kakor pri malokaterem umetniku. Vavpotič pa je imel posebno širok krog občinstva tudi zaradi tega, ker je mnogokrat risal in slikal po mestu. Vselej se je okrog njega zbrala gruča občudovalcev Naša slika je posnetek takega prizora, ko je Vavpotič lansko pomlad na Vodnikovem trgu slikal stolnico. Posnetek ima lahen nadih karikature. Le poglejte, s kakšno vero je bil Vavpotič na delu in kako dobrodušno kritično motrijo gledalci njegovo ustvarjanje!

Kadar ga je oviralo vreme, je Vavpotič bil po cele dni na delu v svojem ateljeju. v Kresiji. Slikal je najrajši cvetlice. Zadnji čas pa je imel raznovrstna naročila za portrete. Njegovo poslednje delo je menda portret gospe H. Ta portret mu je bil posebno pri srcu. Posadil je gospo h klavirju in dal svoji umetnini naslov: »Konec sonate.« Ali se je pač zavedal ali slutil, koliko simbolike je v imenu njegove poslednje umetnine?

Mrzlega januarskega dne sva se srečala pred Kazino na Kongresnem trgu. Pravkar je bil s svojo škatlo na poti, da bo nadaljeval začeti portret.

— Vedno pridno na delu?

— Ga ne zmanjka.

Sprejel je pobudo, da bi na pomlad priredil razstavo svojih portretov.

Dan nato je bil prepeljan v bolnišnico in nekaj dni pozneje smo spremili vse, kar je bilo minljivega na njegovi osebnosti, tja v zamrzlo in zasneženo rušo pri Sv. Križu.

Ivan Vavpotič najbrž ni zapustil oporoke, ker umetniki nimajo navade, da bi se pečali s takim luksusom. En testament pa naj bi obveljal: da bi spomladi imeli razstavo njegovih portretov ali pa celo reprezentativno razstavo dolgoletnega Vavpotičevega umetniškega ustvarjanja. **n.**

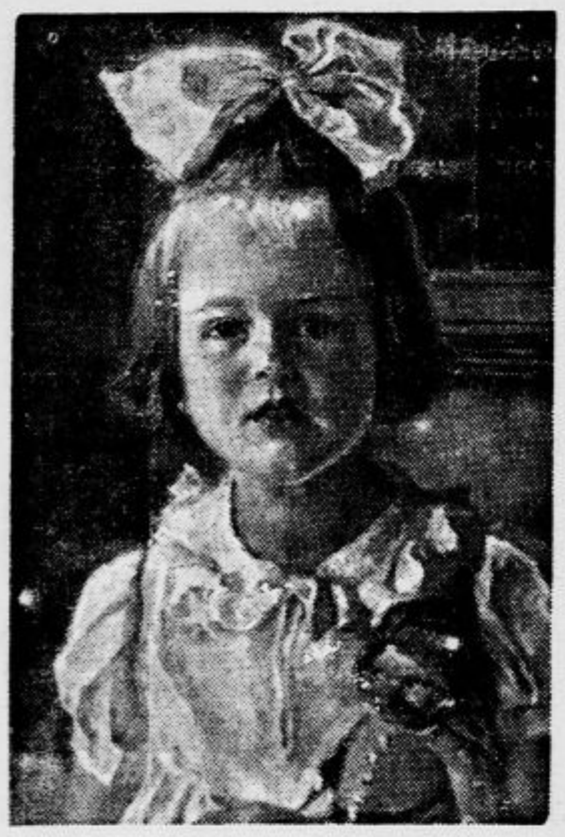

Ivan Vavpotič: Portret deklice (olje)

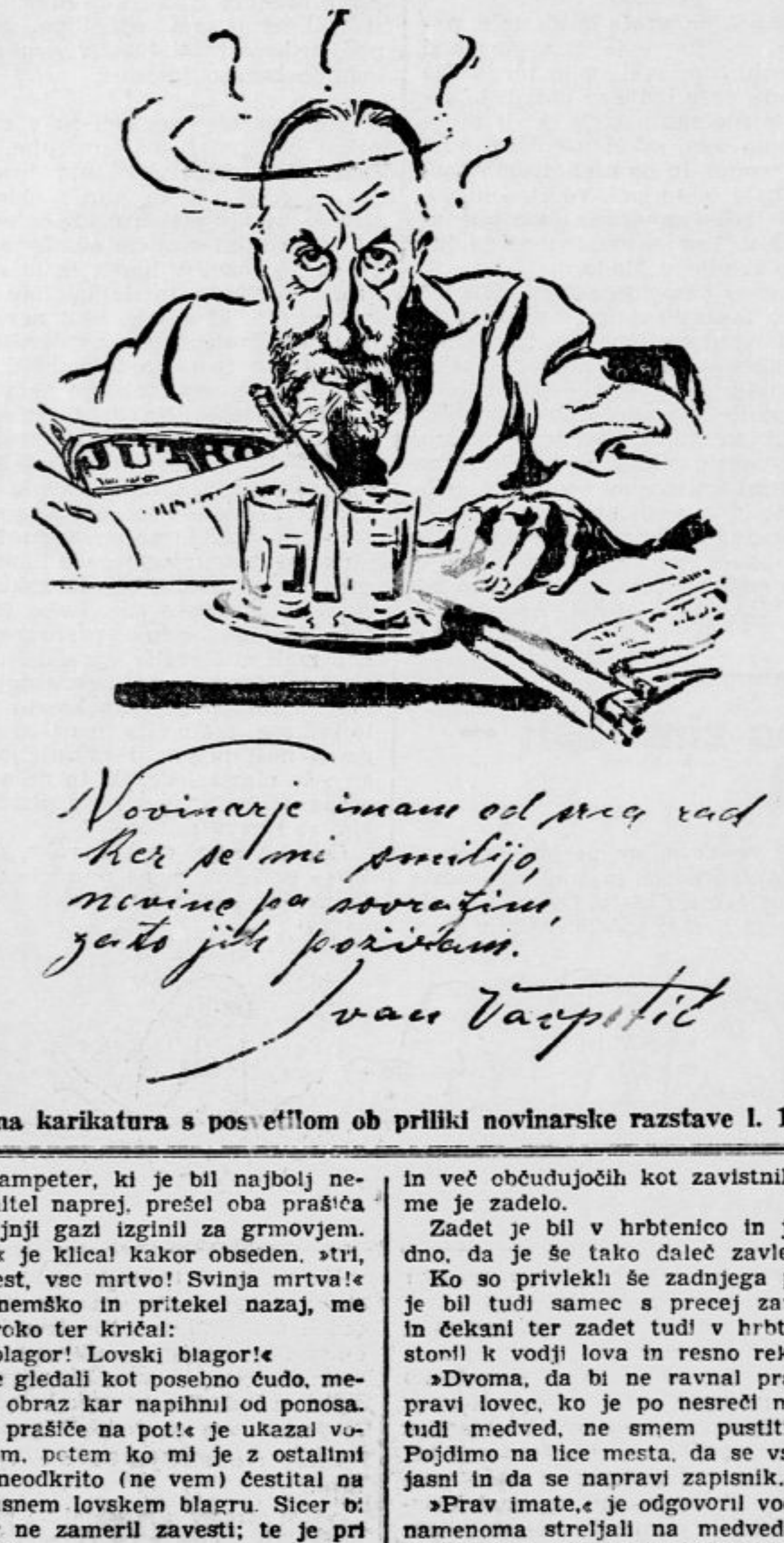

Lastna karikatura s posvetilom ob priliki novinarske razstave l. 1937.

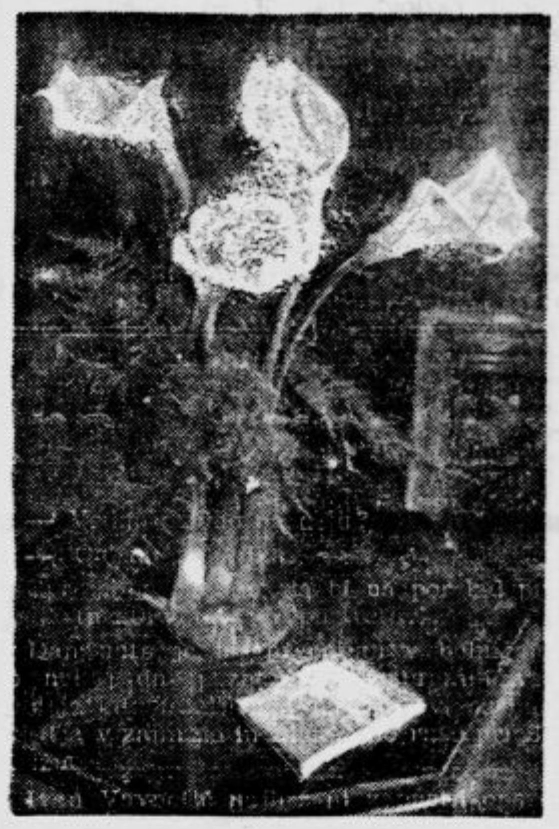

Ivan Vavpotič: Calle (olje)

Umetnik

Nekega večera se je zbudila v njegovi duši želja, da bi ustvaril podobo, ki bi predstavljala srečo trenutka. In šel je v svet, da bi poiskal bron, kajti znal je misliti le v bronu.

Toda ves bron na svetu je izginil. Nikjer na vsem svetu ni mogel najti brona, razen bronastega kipa »Večnega trpljenja«.

In to podobo je on sam ustvaril, jo oblikoval s svojimi lastnimi rokami in jo postavil na grob, v katerem je ležalo vse, kar je na svetu najbolj ljubil. In na grob tega, kar je najbolj ljubil v življenju, je postavil to svojo umetnino, da priča o ljubezni moža, ki nikoli ne umrje, in da je simbol bolečine, ki vedno traja. In na vsem svetu ni bilo drugega brona, kakor bron tega kipa.

In vzel je kip, katerega je sam oblikoval, ga dal v topilnico in ga predal ognju.

In iz bronaste podobe trpljenja, ki traja vedno, je ustvaril podobo sreče, ki se s trenutkom razgubi.

Oskar Wilde

Prijateljstvo do smrti

Starec je ležal na smrtni postelji.

Odprla so se vrata in v sobo se je opotekel, oprt na palico, drug starec. S težavo je primaknil stol k postelji umirajočega in se jel poslavljati od svojega prijatelja izza mlada.

Sklonil se je nekoliko naprej, oni drugi pa se je vzpel, zaupno položil levo roko prišlecu okoli vratu, desnico pa na njegovo desno ramo. Nad šestdeset let sta živela v neskaljenem prijateljstvu. Umirajoči se je z ostrim pogledom ozrl drugu v oko. Ta je gojil včasih marsikake nizkotne misli do svojega prijatelja in si jih ni upal razodeti odkrito. Vse te so se mu zdaj mahoma vrnile v zavest, zato ni vzdržal čistega in vzvišenega pogleda umirajočega in je nemirno okrenil svoje oči v stran.

Tedaj je umirajoči v trenutku izpregledal, česar ni videl šestdeset let. Razvneto življenje je še enkrat vzkipelo v njem, bliskoma je zbral vse svoje sile, in njegove roke so zgrabile vrat onega, ki ga je izpregledal.

Ta se je zadavljen zrušil s stola in zropotal po tleh; drugi je omahnil nazaj v posteljo, onemoglo vzdihnil in umrl.

Lynkeus.

Iška ali Iški Vintgar?

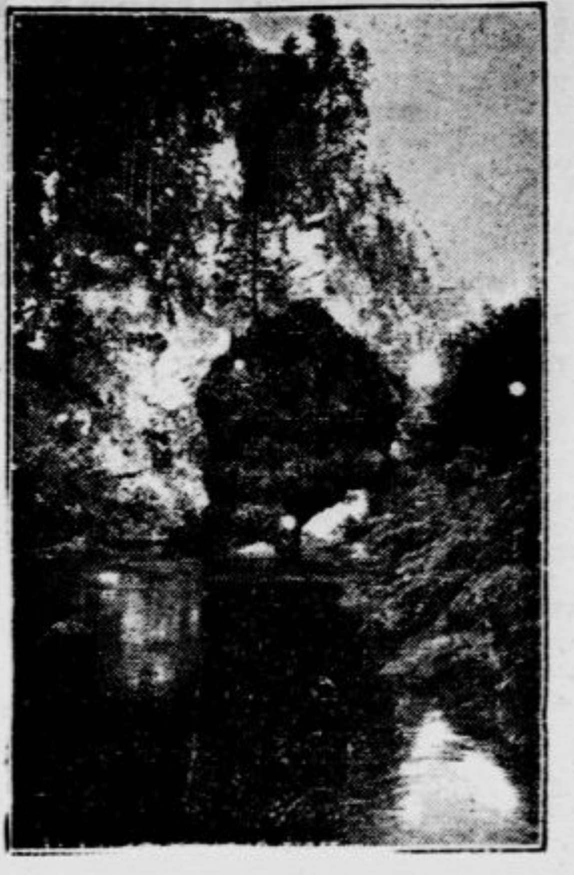

Preluknjana skala

Med vzhodnimi izrastki mogočnega Krima in Mokrecem je romantična soteska, ki zadivlja z visokimi poraslimi bregovi in skalnimi stenami, izpod katerih v globoki strugi brzi in šumi gorski potok Iška. Stari domačini nazivajo tudi dolino Iško, mladina pa rabi po tujem vplivu deloma ime Iški Vintgar. Katero ime je pravo in upravičeno, da obstaja, oziroma ali gre za dvojno poimenovanje?

V Vodnikovi Pratiki za tekoče leto sem v članku »Ljubljansko Barje in obrobne gore« v tem pogledu napisal naslednje: »**Ime Iške.** Ko te romantične soteske še nisem poznal, nisem vedel, kaj je ali do kod imamo Iško, in kaj naj pomeni Iški Vintgar. Leta 1941. sem zato po Ižanskem poizvedoval in dognal, **da je pristno domače ime le Iška.** Tako se imenujeta dolina in voda, pa tudi malo naselje ob vhodu doline. Ime Iški Vintgar pa, ki ga starejši ljudje skoraj ne poznajo, je nastalo šele po prvi svetovni vojni.

Ker narod svoje gore in doline, pa tudi male njihove dele sam poimenuje, ne segajmo v njegovo tvorno delo. Vintgar je tam za Bledom, tu pa je samo Iška (loči ta potok od Iščice, ki teče severno od Studenca). Sicer imamo na slovenski zemlji na več krajih enaka imena (Bistrica, Sela, Vinji vrh), toda narod je že vedel, zakaj je postavljal na raznih krajih enaka imena. Narod pa ni označeval pomembnih krajev z dvojnim imenom. Razen Iške imamo še druge primere, ko imata dolina in voda isto ime, na primer Kamniško Bistrico.

Želja vseh planincev je, **da ostane Iška — divja in deviška** po prirodi in imenu.«

Pomudimo se še malo pri stvari! Prenašanje krajevnih imen je v navadi, če ustanove izseljenci iz stare domovine v drugi deželi **novo naselbino**: York in Novi (New) York, Dunaj in Dunajsko Novo mesto. Nadaljnji primer: ako primerjamo kako pokrajino z drugo, pa hočemo naglasiti njene sličnosti s to znano in slovečo deželo ji radi nadevamo v primerjavi ime slednje Gorenjsko in Gorenjska Švica. S tem pa nočemo prekrstiti značilnega in popolnoma zadostujočega imena Gorenjskega. Sploh ne smemo pretiravati, kadar primerjamo kraje med seboj Zato tudi ni bila posrečena misel, ki se je pojavila pred nekaj leti, da naj se naziva Dolina v Gorenjskem kotu — Kranjska Sibirija. Ta misel je — v polemiki — hitro propadla.

Pa pojdimo nazaj k našemu primeru, v katerem je stvar tako daleč prišla, da so ljubljanski izletniki rabili skoraj dosledno le ime Iški Vintgar, ki je prevladovalo tudi v tisku. Dr. Anton Debeljak sprašuje v sklepni kitici svoje pesmi »Vintgar«: »O Vintgar, ali si že našel druga?« Na to bi lahko odgovorili prej nikalno kakor pritrdilno, saj je vsak pokrajinski biser svojski in zase edinstven. Zato imamo le eno Savico, en Peričnik, le en Pekel s slapovi (to krajinsko draž je prvi odkril dr. Oblak). Imejmo tudi dosledno samo Iško, ki ji to ime popolnoma zadostuje. Ali morda koga moti, da Iška ni samo soteska, ampak tudi voda in kraj? Potem naj gre na oglede v Kokro, v Belo pri Vrhniki (proti »Lintvernu«)! V obeh primerih dolina in voda z istim imenom, v Kokri pa še vas Kokra.

Prenašanje imena Vintgar na Iško je tembolj neupravičeno, ker je ta beseda tujega izvora in je zaradi tega ne moremo sprejeti kot nekako občno ime za naše divne gorske soteske in slapove. Članek »Pohorski Vintgar« od p. Franceta Ačka (Plan. Vestnik iz leta 1935., št. 7) je nov primer za tak poskus. Tukaj gre za slapove ob Bistrici nad Slovensko Bistrico.

Torej Iška in samo Iška, ako se uvažujejo gorenja izvajanja in svojskost ljubljanske nizkogorske okolice, ki veljaj za njo moja misel:

Pokrajinskih je prelesti
mnogo mi v deželi:
so v Gorenjski,
Notranjski, Dolenjski
divni res predeli,
vsak obdrži pa ime,
ki ga ljudstvo dalo je!

Dr. Francè Ogrin

Motiv iz Iške

PRIJATELJICI

— Slišim, da zakon med Ano in Pepetom ni najsrečnejši.

— Nič čudnega. Ona je profesorica matematike, on pa je nepreračunljiv človek.

NA PLESU

— Pomisli, zadnjič mi je rekel prvi kavalir, da imam 19, njegov naslednik pa, da imam 18 let.

— Nu, kaj pa hočeš več? Račun se vjema, saj jih imaš natanko 37.

POSREČEN PRIMER

— Kdo mi more navesti primer prilagodevanja človeškega telesa? vpraša učitelj v šoli svoje učence.

Vstane Jurček in odgovori:

— Moja teta se je v zadnjih letih zredila za 33 kg, ne da bi zaradi tega na kakšnem mestu počila koža.

VZTRAJNOST

— Gospa, bodite uverjeni, da sem samo s svojo vztrajnostjo in potrpežljivostjo spravil skupaj svoje imetje.

— Tako? Jaz pa sem slišala, da ste podedovali premoženje po bogati teti!

— To je resnica, ampak preden sem postal dedič, sem moral skozi 10 let igrati z njo vsak večer domino.

PRAVI VZROK

— Zakaj se učimo naravoslovja, zemljepisa in zgodovine?

— Da, lahko rešujemo križanke.

OČIVIDEC

— Vi ste torej bili prisotni, ko je obtoženec storil inkriminirano mu dejanje — pravi sodnik priči. — Povejte, ali je res storil to v afektu?

NERODNO VPRAŠANJE

— Gospodična, koliko ste stari?

— Čujte, tako vprašanje se damam ne zastavlja.

— Mar ste že tako stari?

ZANESLJIVO SREDSTVO

— Odkar sem v pokoju, mi teče čas strašno počasi. — potoži Prpič svojemu prijatelju.

— Veš, kaj stori? Podpiši komu menico, pa ti bodo tekli meseci hitro kakor da so dnevi.

Gonjač Lampeter, ki je bil najbolj nestrpen je hitel naprej, prešel oba prašiča in po nadaljnji gazi izginil za grmovjem.

»Joj, joj!« je klical kakor obseden, »tri, štiri, pet, šest, vse mrtvo! Svinja mrtva!« je vreščal nemško in pritekel nazaj, me zgrabil za roko ter kričal:

»Lovski blagor! Lovski blagor!«

Vsi so me gledali kot posebno čudo, meni se je na obraz kar napihnil od ponosa.

»Spravite prašiče na pot!« je ukazal vodja gonjačem, potem ko mi je z ostalimi odkrito ali neodkrito (ne vem) čestital na tem gorostasnem lovskem blagru. Sicer bi pa nikomur ne zameril zavesti; te je pri lovcih največ.

Šli smo na pot in kmalu so privlekli dva prašiča, oba starca in velika, prvi svinja, drugi merjasec z obilnimi okli in čekani.

»Oba zadeta v vrat, žila odvodnica prestreljena,« je ugotovil vodja lova. »Čestitam na lepi trofeji!«

Privlečejo druga dva; zopet dve veliki svinji zadeti v pleče, najbrž sta imeli prestreljeni srci.

Potem smo precej časa čakali, ker so gonjači najbrž odkopavali sneg, kamor sta se zarila poslednja dva prašiča.

»Joj, medved!« se začuje vreščati Lampetrov glas.

Vsi ostrmimo in jaz prebledim ko zid.

»Ni mogoče,« pravim, »saj so maršírale samo črne, deloma s snegom pokrite mase mimo.«

»Medved je tudi črn,« se oglasi vodja, »to je pa sitna stvar, če je res.«

Pet gonjačev je s težavo privleklo velikansko medvedovo truplo. Bil je res izreden eksemplar, ki ga po izjavi vodje lova najbrž še niso ustrelili v kočevskih gozdovih. Vse je občudovalo velikansko zverino in več občudujočih kot zavistnih pogledov me je zadelo.

Zadet je bil v hrbtenico in je bilo čudno, da je še tako daleč zavlekel.

Ko so privlekli še zadnjega prašiča, ki je bil tudi samec s precej zavitimi okli in čekani ter zadet tudi v hrbtenico, sem stopil k vodji lova in resno rekel:

»Dvoma, da bi ne ravnal pravilno, kot pravi lovec, ko je po nesreči med prašiči tudi medved, ne smem pustiti na sebi. Pojdimo na lice mesta, da se vsa reč razjasni in da se napravi zapisnik.«

»Prav imate,« je odgovoril vodja, »da bi namenoma streljali na medveda, nikakor ne dvomim, pač pa je bolje, da ugotovimo, če ste bili tudi dovolj previdni pri izberi cilja.«

Z vodjo sva šla v kotel, dočim so se ostali postavili za nama, nekateri tudi na poti na vsaki strani odprtine. Eden je odmeril razdaljo od kotla do gazi, po kateri so šli prašiči, in naštel petnajst korakov.

»Predstavljajte si zdaj, sem pričel, »to odprtino kot filmsko okno, za katerim se naglo pomikajo enake velike figure iste barve, druga za drugo brez presledkov. V niti desetih sekundah sem oddal šest strelov torej je bilo mogoče zadeti vsako figuro le radi tega, ker je bila precej široka oziroma dolga. Zadetki so bili pri prvih dveh v vrat, pri drugih dveh v pleče pri medvedu in petem prašiču pa v hrbtenico. Kljub temu, da sem bliskovito hitro repetiral nisem niti mogel biti v položaju, da bi izbiral cilj, ampak sem slepo streljal v črno gmoto, prepričan, da ne more biti kaj drugega ko prašič. Poleg tega so bile živali napol pokrite s snegom, ki se je usipal nanje, ko so lezle skozi goščavo. Kako naj bi potem razločil posamezne kose, tudi če bi ne bil razburjen? Rad bi poznal tistega lovca, ki bi s polno zavestjo in prepričanjem tega ne storil. To je ena stran. Druga je, da še ni bilo nikoli slišati, da bi se medved mešal med prašiče, nasprotno izogiba se jih od daleč. Zdaj pa sodite!«

»Res je!« se oglasi upokojeni šumarski nadsvetnik ing. J., ki je bil gotovo merodajen v tem vprašanju. »Po položaju, ki ga imamo, ni nihče izmed nas ne postopal drugače. Zato gospodu tovarišu ne moremo niti neprevidnosti očitati, tem manj kako krivdo.«

»Tudi zame je stvar popolnoma jasna in bom v tem pogledu poročal okrajnemu načelstvu in gospodu knezu«, izjavi nato vodja lova,« zato nam ni treba niti zapisnika sestaviti. Medved je v takih okoliščinah padel, ki bi jih ne mogel nihče slutiti.«

»Potem ste po krajšem presledku oddali še dva strela,« se je obrnil k meni, »kaj pa je s tema?«

»Streljal sem v nasprotno odprtino,« sem odgovoril in pokazal smer. »En strel sem oddal na košuto, drugega na sivo pošast: bil je najbrž velikanski pes, ki je gonil košuto. Ta je bila že tako upehana, da je samo še hropela. Pojdimo na sled, morda sem tudi tu kaj zadel!«

Šli smo na sled in takoj opazili na obeh straneh gazi krvave lise v snegu. Nismo napravili še dvajset korakov, ko smo opazili v snegu dolgo iztegnjeno truplo.

»Volk!« je zavreščal Lampeter ki je bil spet prvi. Tekel je še naprej po gazi, ki je vodila okrog grmovja, in zopet zakričal: »Še en volk in košuta!«

»Hudiča!« je veselo zarobantil vodja, »kaj ste pa danes obljubili Diani, da Vam je bila tako naklonjena. Sprejmite moj najodkritosrčnejši lovski blagor!« in krepko mi je stisnil obe roki, kar so storili tudi ostali lovski tovariši.

Za grmom smo videli ležati košuto, za njo pa velikega volka, ki je še v smrtnem krču zagrizel v eno njenih zadnjih nog, da so mu le s težavo s pomočjo močne palice razklenili čeljusti. Uganka, da sem z dvema streloma pogodil tri živali, se je tudi razrešila. Moj drugi strel je prestrelil volka v pljučih in izstopivša krogla je zadela drugega volka poleg njega v vrat.

Ko so še ta trupla zavlekli na pot, se je šele videlo, kako obsežen plen sem dosegel. Bilo je pravcato bojno polje, ki ga tako raznovrstnega gotovo še nihče navzočih lovcev ni videl. Pet velikih divjih prašičev, ogromen medved, stara košuta in kar je največ vredno: dva volkova, najpožrešnejše zveri naših gozdov.

Bil sem predmet največje pozornosti in čestitanj ni hotelo biti konec. Moral sem iz neštevilnih čutaric piti, da se mi je že vrtelo v glavi in se me je polastil napuh češ: vse to sem sam uplenil, Vas dvajset pa nič!

»Plen z upleniteljem moramo slikati,« je zavpil mladi Jenčič, ki je imel fotografski aparat s seboj.

Postavili so me sredi bojnega polja in Lampeter mi je pritisnil na kučmo cel venec smrekovih zelenih vejic, ki jih je z vrvico povezal. Ker se me je pa malo videlo sredi teh zverin, sta me Lampeter in König dvignila na rame ter vpila: »Živio, naš lovski kralj!«

Bil sem slab v nogah in preden sem še dobro stal, sem izgubil ravnotežje in štrbunknil v sneg z glavo naprej ...

Strel iz samokresa, ki je naznanil začetek pogona, me je zbudil. Silna utrujenost zaradi gaženja po visokem snegu blagodejna toplota kožuha in malo obilen požirek iz čutare so povzročili, da sem za trenutek zadremal na stolčku. V tem času sem vse to, kar sem zgoraj povedal tako živo sanjal, da se še danes spominjam na vsako podrobnost.

Povedati še moram, da je bil pogon brezuspešen; niti en strel ni padel. Prašiči so ušli iz kroga na mestu, kjer ni bilo nobenega lovca.

Dr. R. M.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Ljubomir Volčič. — Vsi v Ljubljani.